ÖSTERSJÖUTMANINGEN

Helsingfors och Åbo städers gemensamma åtgärdsprogram för Östersjön

2024–2028

Östersjöutmaningen 2024,
Helsingfors och Åbo stad

Omslagsfoto: Katja Holttinen

ITÄMERI-HAASTE

THE BALTIC SEA CHALLENGE • ÖSTERSJÖUTMANING

Helsingfors och Åbo städers gemensamma åtgärdsprogram för Östersjön

2024–2028

Helsingfors

ÅBO

Innehållsförteckning

1. **Offentligt uttalande om Östersjöutmaningen** 6
2. **Inledning** 8
3. **Den sårbara Östersjön** 12
4. **Målen för åtgärdsprogrammet 2024–2028** 14
   - Stävja övergödning 15
   - Minska skadliga ämnen 15
   - Ökning av naturens mångfald 16
   - Främjande av en hållbar användning av haven 16
   - Förhindrande av nedskräpning 16
   - Ökande av samarbete och delaktighet 16
5. **Åtgärder** 18
   - **Sjöfart och hamnar** 20
   - **Åtgärd 1** Småbåtshamnarnas miljöansvar främjas 20
   - **Åtgärd 2** Åbo: Utveckling av en kompensationsmodell för miljöpåverkan från ledernas och hamnarnas underhåll 21
   - **Åtgärd 3** Vid planeringen av stadens stränder och skärgård beaktas miljöpåverkan för havsaktörer 22
   - **Åtgärd 4** Helsingfors: Fraktfartygen uppmuntras till bättre hantering av avloppsvatten 23
   - **Markanvändning** 24
   - **Åtgärd 5** Uthyrningskriterierna för områden som hyrs ut av städerna uppdateras så att vattenskyddet beaktas bättre 24
   - **Åtgärd 6** Ökat beaktande av Östersjöpåverkan vid detaljplaneringen och planeringen av övrig markanvändning 25
   - **Åtgärd 7** Temaområdet ”Östersjögatan” genomförs för att öka städernas Östersjöidentitet 26
   - **Samarbete och nätverk** 28
   - **Åtgärd 8** Östersjöutmaningens nätverksverksamhet utvecklas 28
   - **Åtgärd 9** Samarbetet mellan läroinrättningar och universitet främjas 29
   - **Åtgärd 10** Information samlas in och utnyttjas 30
   - **Åtgärd 11** Åbo: Kommunikation om vattenskyddets och klimatarbetets synergier 31
   - **Övergödning** 32
   - **Åtgärd 12** Utsläppen av septikvatten minskas 32
   - **Åtgärd 13** Kommunalt avloppsslam och organiskt material som extraherats ur havet utnyttjas 33
   - **Åtgärd 14** Belastningen minskas med utgångspunkt i avrinningsområdet 34
   - **Dagvatten** 36
   - **Åtgärd 15** Beaktandet av dagvatten utvecklas från generalplanenivå till genomförande och underhåll 36
   - **Åtgärd 16** Nya metoder som minskar belastningen från dagvatten 37

Naturens mångfald 38
Åtgärd 17 Bekämpningen av främmande arter effektiviseras 38
Åtgärd 18 Ekologiskt värdefulla områden kartläggs och skyddet av dem främjas 39
Åtgärd 19 Åbo: Auraåns översvämningsdynamik återställs på inriktade områden 40
Åtgärd 20 Naturmiljöer återupprättas 41
Östersjöidentiteten 42
Åtgärd 21 Helsingfors och Åbo marknadsförs som Östersjöstäder 42
Åtgärd 22 Man befrämjar invånarnas allmänna havskunnighet och delaktighet 43
Åtgärd 23 Helsingfors: Samordnandet av vattenförvaltningens helhet utvecklas 44
Nedskräpning 46
Åtgärd 24 Åbo: Ett program för att minska nedskräpning utarbetas för Åbo 46
Åtgärd 25 Kommunikation om vikten av stadens underhåll för vattendragen genomförs 47
Åtgärd 26 Miljöstyrningen för evenemang utvecklas 48
Upphandlingar 50
Åtgärd 27 Beaktandet av vattenansvar i stadens upphandlingar främjas 50
6. Utarbetande av åtgärdsprogrammet 52
7. Genomförandet av åtgärdsprogrammet 54
Utveckling av verksamheten 54
8. Mer information 56
Begrepp 56
Förkortningar 57
Läs mer 58
9. Källor 59
10. Bilagor 60
Bilaga 1. Förteckning över de internationella, nationella och stadsspecifika dokument som styr Östersjöpolitiken och som ligger till grund för Östersjöutmaningens åtgärdsprogram 60
Bilaga 2. Införingar i andra städers och riksomfattande program som främjar åtgärdsprogrammets mål 64
Bilaga 3. Indelningen av åtgärderna i åtgärdsprogramperiodens skeden 1–3 71

1. Offentligt uttalande om Östersjöutmaningen

Städerna Åbo och Helsingfors har förbundit sig till konkreta och frivilliga skyddsåtgärder, med vilka man strävar efter att påverka kustvattnens och hela Östersjöns tillstånd i högre utsträckning än vad lagstiftningen förutsätter. År 2007 grundade våra städer gemensamt ett nätverksinitiativ, Östersjöutmaningen, med målet att föregå med exempel för skydd av Östersjön på stadsnivå, och samtidigt utmana andra aktörer att komma med i nätverket. Utmaningens vision har från första början varit en ren, produktiv och gemensam Östersjö.

Trots att man har genomfört ett ambitiöst nationellt och internationellt skyddsarbete i årtionden är Östersjön ett av världens mest förorenade hav. En välmående Östersjö är av största vikt både för människan och miljön. De ekonomiska och sociala tjänster och tillgångar samt natur- och kulturvärden som havet producerar är viktiga för städernas välfärd och livskraft. Havet är en viktig resurs även för näringen, trafiken, fisket och turismen längs kusterna. Exempelvis uppgår avkastningen från turismtjänsterna i Åbo och Helsingfors till totalt cirka 1,8 miljarder euro per år (TAK OY, 2023). Ett mångfaldigt samarbete har konstaterats ha en nyckelposition då det gäller ett lyckat skyddsarbete för Östersjön, och detta önskar vi som städer öka även under den kommande perioden.

Åbo och Helsingfors har under de tre föregående åtgärdsprogramperioderna genomfört talrika åtgärder för att minska städernas vattendragsbelastning, och samtidigt beaktat övriga trender och samhälleliga prioriteringar som påverkar Östersjön. I avloppsvattnet från tätbebyggelse har man exempelvis i Åbo och Helsingforsregionen minskat mängden fosfor, som är en av de mest betydande näringsämnena som orsakar eutrofi. I Åboområdet har fosforbelastningen minskat med 81 % från år 2007, och i Helsingforsområdet minskade kvävebelastningen med nästan en tredjedel i och med öppningen av Blombackens vattenreningsverk

sommaren 2023. Utöver detta har de 330 medlemmarna i vårt nätverk med hjälp av sina egna åtgärdsprogram och åtaganden genomfört flera åtgärder. Tack till alla nuvarande och kommande nätverksmedlemmar för ert enormt viktiga arbete!

Städerna har en central roll vid påverkan av vattnens tillstånd, eftersom staden exempelvis hanterar markanvändningsåtgärder från planering till genomförande. Genomförandet av åtgärdsprogrammet mål kräver smidiga och fungerande kedjor i stadens verksamhet, så att effekterna av mänsklig verksamhet på Östersjön kan beaktas i enlighet med hållbar utveckling under alla skeden. Hänsyn till dessa kedjor vid verkställandet av det kommande åtgärdsprogrammet är en del av städernas ambitiösa vattenskyddsarbete. Dessutom kan man genom städernas intressebevakningsmetoder påverka den nationella vattenskyddspolitiken och en tillräcklig finansiering av de politiska åtgärderna, och därigenom maximera en effektiv användning av vattenskyddsfinansieringen och tillräckliga anslag.

Under den kommande fjärde åtgärdsperioden förbinder sig Helsingfors och Åbo att fortsätta det värdefulla Östersjöarbetet under åren 2024–2028. Under den kommande perioden prioriteras särskilt en minskning av den belastning som orsakas av dagvatten, främjande av naturens mångfald samt samarbete och delaktighet. Därtill utmanar städerna nya aktörer att komma med i samarbetet och nuvarande partner att förnya sina åtgärdsprogram.

December 2023, borgmästarna för Helsingfors och Åbo

Juhana Vartiainen, Helsingfors

Minna Arve, Åbo

2. Inledning

Östersjöns tillstånd är fortfarande dåligt, och därför är det arbete som Östersjöutmaningens nätverk genomför för att förbättra havets tillstånd viktigt och aktuellt även i framtiden. Östersjöns unika natur utsätts i framtiden för stora hot med multiplikativ effekt, exempelvis klimatförändringen och ökade utnyttjandebelastning. Hoten är inte uteslutande ekologiska, utan de sammanlänkas allt tätare med komplexa och stora samhällsfrågor såsom ekonomi och kultur. Under denna tid med dess mångfald av kriser bör även skyddet av Östersjön beaktas. Man bör tänka på åtgärderna på ett nytt, mer mångfaldigt sätt än tidigare, vilket inkluderar en stabil tvärvetenskaplighet och en fungerande växelverkan mellan olika aktörer. För att genomförandet ska vara övergripande hållbart, bör man vid genomförandet av åtgärderna och bedömningen av deras effekter beakta flera parametrar från alla delområden inom hållbar utveckling. Städernas roll i skyddet av Östersjön är betydande, eftersom städerna genom sitt beslutsfattande och sin verksamhet kan påverka bland annat den egna markanvändningen, dagvattnets kvalitet och hantering, utsläppen av skadliga ämnen och avfall i havet, främjande av naturens mångfald samt utvecklingen av stadsbornas Östersjöidentitet.

Östersjöutmaningens vision är en ren, produktiv och gemensam Östersjö. I egenskap av föregångare inom vattenskydd strävar städerna efter att ambitiöst utveckla sina egna funktioner och sitt partnerskap. Samarbetet mellan städernas sektorer och intressegrupper, exempelvis företag, föreningar, läroinrättningar, forskningsinstitut och invånare är centralt för att åtgärderna ska vara kostnadseffektiva och effektiva på flera nivåer.

Vid sidan av städernas strategier och övriga program styr åtgärdsprogrammet för Östersjön Helsingfors och Åbos verksamheter. Målet har varit att bygga upp ett slagkraftigt program som skapar en klar referensram för städernas Östersjöarbete för de kommande fem åren. Programmet har utarbetats genom att som ledstjärna (bilaga 1) utnyttja övriga dokument som styr Östersjöpolitiken på nationell och internationell. Därmed har det varit möjligt att rikta programmets åtgärder till de faktorer som är mest kostnadseffektiva och som ger mest synergi. Programmet stöder bland annat åtagandena för att stävja klimatförändringen och den cirkulära ekonomin samt genomförandet av målen för vattenskyddet. På riksomfattande nivå påverkar programmet exempelvis genomförandet av statens program för Skärgårdshavet och åtgärdsprogrammet för Finlands havsförvaltningsplan.

Östersjöutmaningens vision: en ren, produktiv och gemensam Östersjö

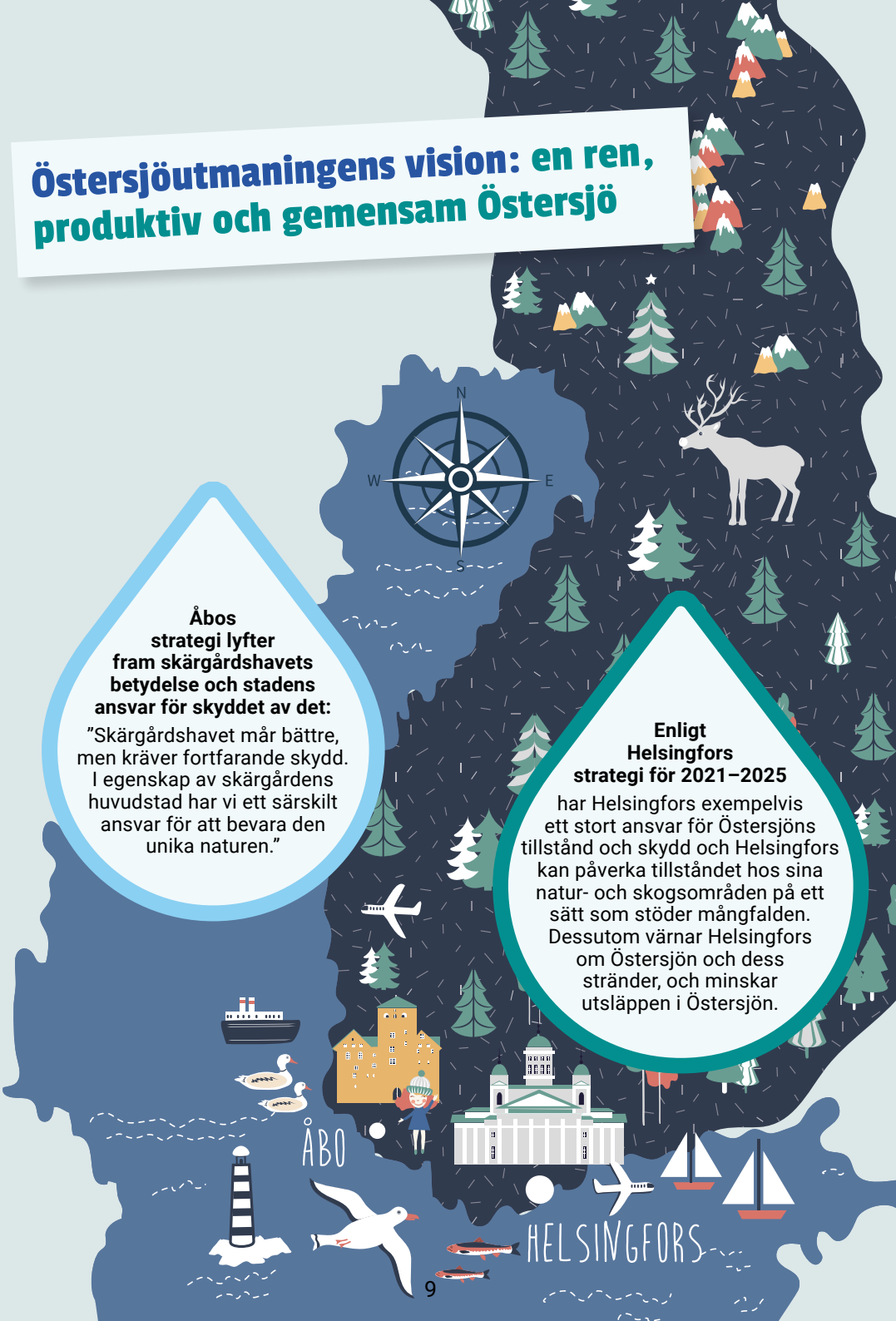

Åbos strategi lyfter fram skärgårdshavets betydelse och stadens ansvar för skyddet av det:

”Skärgårdshavet mår bättre, men kräver fortfarande skydd. I egenskap av skärgårdens huvudstad har vi ett särskilt ansvar för att bevara den unika naturen.”

Enligt Helsingfors strategi för 2021–2025

har Helsingfors exempelvis ett stort ansvar för Östersjöns tillstånd och skydd och Helsingfors kan påverka tillståndet hos sina natur- och skogsområden på ett sätt som stöder mångfalden. Dessutom värnar Helsingfors om Östersjön och dess stränder, och minskar utsläppen i Östersjön.

Vad gäller genomförandet av åtgärdsprogrammet för Östersjön är det viktigt att programmets mål och åtgärder integreras i planeringen av stadens ekonomi och verksamhet. För att öka upplevelsen av ägarskap har programmets innehåll byggts upp tillsammans med stadens olika sektorer, invånare och Östersjöutmaningens nätverk. Sett till de krav som fastställs i lagstiftningen handlar det om tilläggsåtgärder och frivilliga vattenskyddsåtgärder.

Det nya åtgärdsprogrammet skiljer sig betydligt från det tidigare programmet. När det gäller skyddet av Östersjön har de lätta, reproducerbara och vanligaste åtgärderna redan genomförts. I det nuvarande programmet kan åtgärderna vara genomförbara i mycket olika utsträckning och skilja sig mellan Åbo och Helsingfors. En orsak till detta är till exempel att båda städerna har sina särdrag, såsom skillnaderna mellan Åbo och Helsingfors strategiska lägen, mikroavrinningsområden, markanvändning och jordmån.

Ön Loistokari, som är belägen i Åbo skärgård, där den sista autentiska passagerarångaren, s/s Ukkopekka, gör stopp under middagskryssningar.

Till det fjärde åtgärdsprogrammet valdes åtgärderna på basis av deras nyhetsvärde, effektivitet, mätbarhet och genomförbarhet. Dessutom valdes åtgärder som inte redan genomförs via städernas eller statens övriga åtgärdsprogram eller den normala kontinuerliga verksamheten. De resultat och erfarenheter som man fick genom verkställandet och genomförandet av det föregående åtgärdsprogrammet för Östersjön 2019–2023 utnyttjades som grund för de nya åtgärderna. Det föregående programmets innehåll och förslagen till nya åtgärder sammanföll till mångt och mycket, och en del av de gamla åtgärderna togs med i det nya programmet med en ny infallsvinkel om betydande flaskhalsar hade observerats i dem under perioden. I beskrivningen av varje ny åtgärd infördes även en förteckning över stadens övriga strategiska och styrande dokument som stöder ifrågavarande åtgärd. I det nya programmet för 2024–2028 inleds även helt nya vattenskyddsåtgärder till förmån för Östersjön, exempelvis införlivandet av kriterier för vattenansvar i städernas upphandlingar och en verksamhetsmodell för tidsmässigt och regionalt exakt och omfattande bedömning av kustvattnens belastning som grundar sig på vattenkvalitetsmätningar. Slutliga målet med åtgärdsprogrammet är att vi efter de gångna fem åren är ett steg närmare Östersjöns tillstånds goda status.

Foto: Åbo stad, Pekka Vallila

3. Den sårbara Östersjön

Globalt sett är Östersjön ett unikt hav. Dent är ett relativt ungt, grunt och så gott som slutet innanhav med en liten vattenvolym. Medeldjupet är endast cirka 54 meter. Den enda havsförbindelsen till Atlanten går via de smala danska sunden. Östersjön är världens största brackvattensbassäng och dess salthalt varierar mellan 20 promille i söder till nästan sötvatten i norr. Utöver den lilla och långsamma världshavsförbindelsen påverkas havsvattnets sötma även av avrinningsområdet som är fyra gånger större än havets areal, vilket innebär att andelen sötvatten i förhållande till saltvatten är betydande. På Östersjöns område är nederbörden dessutom dubbelt så stor som avdunstningen. Östersjöns levande organismer bildar en unik helhet av salt- och sötvattensarter. De lever redan på toleransgränsen, vilket innebär att organismerna är mindre till storleken och att deras samhällen har färre arter. Havets unika karaktär påverkas dessutom av istäcket vintertid, som påverkar havsflödena, sedimenteringen och arterna.

Östersjöns kustlinje sträcker sig över nio staters områden, och avrinningsområdet över fjorton. Cirka 90 miljoner människor bor på avrinningsområdet. Utnyttjandebelastningen på havet är enorm, vilket ökar riskerna för exempelvis katastrofala miljöolyckor. Trots skyddsåtgärderna är havets tillstånd svagt, och de gångna årtiondenas enorma belastning syns fortfarande i havet (Korpinen m.fl., 2019) Östersjön hotas särskilt av skadliga ämnen, näringsbelastning förorsakad av människor, klimatförändringen och den globala förlusten av biologisk mångfald (HELCOM, 2023). Ekosystemet är sårbart även för små förändringar. Samarbetet för Östersjöns förbättrade tillstånd är nödvändigt och både Östersjöns kuststater, kommuner, företag och medborgare behövs i arbetet.

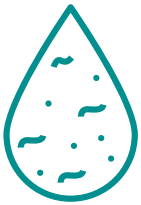
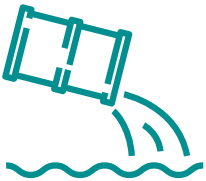

Östersjöns avrinningsområdet

4. Målen för åtgärdsprogrammet 2024–2028

Östersjöutmaningens åtgärdsprogram för perioden 2024–2028 består av 27 genomförbara åtgärder som främjar ett eller flera mål. Det finns sex mål och de omfattar de hot som mest påverkar Östersjöns tillstånd och de viktigaste lösningarna.

Målen för Östersjöutmaningens åtgärdsprogram 2024–2028:

- **Främja en hållbar användning av havet**
- **Minska nedskräpning**
- **Minska skadliga ämnen**
- **Främja naturens mångfald**
- **Stävja övergödning**
- **Öka samarbete och delaktighet**

Målen definierades på basis av de viktigaste nationella och internationella dokument som styr Åbo och Helsingfors Östersjön-politik (Helenius, 2023). Målen överensstämmer med åtgärdsplanen för skydd av Östersjön från kommissionen för skydd av Östersjön (HELCOM, 2021), och stöder till många delar genomförandet av målen för åtgärdsprogrammet för Finlands havsförvaltningsplan (Laamanen m.fl. 2021). Dessutom främjar programmet de nedan listade målen för hållbar utveckling i FN:s Agenda 2030.

Mer detaljerade beskrivningar av Agendan och delmålen som detta program genomför presenteras i slutet av Bilaga 1.

Stävja övergödning

Med övergödning avses en för stor ökning av mängden näringsämnen i vattendrag, till exempel kväve och fosfor. Bland annat jord- och skogsbruket samt industri- och avloppsvatten övergöder Östersjön. Den stora mängden näringsämnen ökar den grundläggande produktionen, vilket kan synas om sommaren som väldiga algblomningar. Övergödningen minskar mängden syre i vattnet och kan ge upphov till syrefria områden på havsbottnen samt orsaka ändringar i artbeståndet.

Minska skadliga ämnen

Skadliga ämnen hamnar i Östersjön exempelvis från industrin, åkrarna och hushållens avloppsvatten. Med dagvattnet hamnar skadliga ämnen exempelvis från gatorna direkt i vattendragen. Även från det kommunala vattnet som kommer till reningsverken hamnar skadliga ämnen i havet, eftersom det inte går av avlägsna alla ämnen helt och hållet vid behandlingen av avloppsvatten. Östersjön belastas även av långvariga skadliga kemikalier som under historiens lopp har sedimenterats på havsbottnen och av till exempel sjunkna skepp som kan frigöra skadliga ämnen över tid. Man vet endast lite om den långsiktiga samverkan mellan de skadliga ämnen som har hittats i Östersjön. För tillfället är det kvicksilver, läkemedel, flamskyddsmedel och oljor som orsakar mest problem. Skadliga ämnen och gifter kan ansamlas i organismer och anrikas i näringskedjan, och till slut hamna i de rovdjur som finns högst upp i näringskedjan och i människan. Dessutom kan de ge upphov till hormonstörningar genomhela näringskedjan.

Ök naturens mångfald

Med biologisk mångfald avses mångfalden av arter, livsmiljöer och gener på jorden eller i en viss biotop. Mångfalden har till följd av människans verksamhet minskat redan under en längre tid, vilket leder till att arter utrotas och ekosystem försvagas. Naturens mångfald är även nödvändig för människan för att trygga ekosystemtjänster, exempelvis matproduktion, utnyttjande av naturresurser och hälsoeffekter. Naturens mångfald kan tryggas genom att bevara och återupprätta miljöer i naturtillstånd, stävja klimatförändringen och bekämpa skadliga invasiva arter.

Främja en hållbar användning av haven

Med en hållbar användning av haven avses sjöfartens och de anknytande funktionernas hållbarhet samt hållbarheten för övriga funktioner som sker i vattendragen och under vattnet. Målet är att användningen av havet inte ska försämra dess tillstånd, och att all slags nedsmutsning och övrig belastning ska vara så liten som möjligt. Verksamheten på havsområdena bör störa ekosystemets funktion och organismernas välfärd så lite som möjligt. Ett hållbart utnyttjande av havet förknippas exempelvis med att båttrafiken, rekreationsanvändningen, fisket och utövandet av övriga näringar genomförs miljövänligt.

Förhindra nedskräpning

Mycket skräp hamnar i Östersjön, och en stor del av det härrör från land. För djuren orsakar en stor mängd skräp konkret skada, exempelvis genom att skräpet fastnar på dem och hamnar i deras kropp med födan. En stor del av skräpet är plast, som i havet bryts ned till mikroplaster. Mikroplaster har även påträffats i människan (Leslie m.fl. 2022). På stränderna är den vanligaste formen av skräp tobaksfimpar. Från dessa löses skadliga ämnen upp i havet. Den finländska avfallshanteringen behandlar det avfall som har sorterats i avfallskärl, och därför hamnar skräp som har slängts på ett ändamålsenligt sätt inte i havet.

Öka samarbete och delaktighet

För att Östersjön ska uppnå ett gott tillstånd förutsätts samarbete mellan alla som är verksamma på dess avrinningsområde. Avrinningsområdets storlek och det geopolitiska läget ger upphov till utmaningar för samarbetet, men effekten av enskilda åtgärder är inte tillräcklig för att lösa de allvarliga miljöproblemen. Invånarnas kännedom om och delaktighet i skyddet av Östersjön är viktig, eftersom stadsbornas betydelsefulla upplevelser och större medvetenhet om orsakssamband ökar uppskattningen för havet. Därmed uppstår ett politiskt tryck vilket möjliggör resursallokering för vattenskydd även i organisationernas beslutsfattande.

Vattenbussen säglar från Åbo centrum till folkparken Ruissalo. Alla hållplatser och båda fartygen är tillgängliga och resan betalas på samma sätt som i Fölis busservice.

Foto: Åbo stad, Pekka Vallila

5. Åtgärder

Antalet åtgärder som genomförs i åtgärdsprogrammet för Östersjön under perioden 2024–2028 är 27, varav 21 genomförs i båda städerna. Genomförandet kan variera enligt städernas egna behov. Dessutom har Helsingfors två och Åbo fyra egna åtgärder. Vid utformningen av åtgärderna har städerna särdrag, resurser och den önskade effektens omfattning beaktats. Åtgärderna har indelats i nio teman. Varje åtgärd främjar ett eller flera mål, vilket har utmärkts med symboler.

Teman:

Sjöfart och hamnar,
Markanvändning,
Samarbete och nätverk,
Övergödning,
Dagvatten,
Naturens mångfald,
Östersjöidentiteten,
Nedskräpning,
Upphandlingar

Åtgärdsperioden är fem år. Resurserna för att genomföra åtgärderna är begränsade, och genomförandet påverkas även av de eventuella politiska och strategiska ändringar som sker i städerna under åtgärdsperioden. Åtgärderna har därför indelats i tre grupper enligt de resurser de kräver, genomförandetiden och effektens omfattning (bilaga 3). Åtgärderna genomförs i tre skeden i enlighet med grupperna. Genom indelningen i skeden strävar man efter att maximera den effektiva användningen av externa finansieringsmöjligheter.

Målet med åtgärdsprogrammet för Östersjön har även ett samband med städernas övriga egna program och strategier. Utöver de egna målen påverkar även genomförandet av åtgärdsprogrammet genomförandet av övriga program, och främjar på ett betydande sätt genomförandet av de riksomfattande vattenskyddsprogrammen (bilaga 2). Beaktande av förhållandet mellan olika program, exempelvis tidtabeller, budgetering och sammanfallande intressen i städernas verksamhetskedjor är kostnadseffektivt. För varje åtgärd har andra städers program med liknande mål presenterats.

Skede 1:

Genomförandet av åtgärden inleds så fort som möjligt i början av åtgärdsperioden. Åtgärden är till sin effekt omfattande och man önskar prioritera genomförandet av den, eller den kräver ytterligare resurser, mer omfattande planering, eller är långvarig på annat sätt.

Skede 2:

Åtgärden genomförs senare, när åtgärderna i skede 1 har genomförts eller när genomförandet av dem har inletts. Genomförandet av skede 2 kan vara beroende av genomförandet av åtgärderna i skede 1, extern finansiering eller andra externa faktorer som är svåra att förutse.

Skede 3:

Åtgärden är inte kraftigt beroende av övriga faktorer och kan genomföras när resurser för dess genomförande frigörs.

Foto: Janne Hirvonen

Sjöfart och hamnar

Åtgärd 1 Småbåtshamnarnas miljöansvar främjas

Beskrivning:	Miljöansvaret hos de småbåtshamnar som är belägna på stadens område utvecklas. Med miljöansvar avses småbåtshamnarnas ändamålsenliga avfallshantering, service av båtar, hantering av bränsle och gråvatten samt ändamålsenliga anordningar för mottagande av toalettavloppsvatten och slagvatten. Åbo: Om anordningarna för mottagande töms i avloppsnätet ska de inkluderas i avtalet för industriavloppsvatten.	
Ansvariga parter: huvudsaklig ansvarig part i fet stil	**Helsingfors:** **KYMP PALU YMPA YSE**, KUVA	**Åbo:** **KYPA** miljöskydd, stadsbygge
Resurser:	☐ Kräver inte betydande resurser ☑ Kräver personalresurser och eventuell tilläggsbudget ☐ Kräver extern finansiering Övriga observationer: I tidtabellen för genomförande bör genomförandet av Finlands havsförvaltningsplan följas för att maximera synergierna	
Effekt:	Främjandet av småbåtshamnarnas ansvar förebygger särskilt punktbelastning. I småbåtshamnarna används ett stort antal skadliga ämnen för service av båtar, och dessa kan absorberas i jordmånen och därifrån föras vidare till vattendrag.	

Tidtabell	**Skede 1**	**Skede 2** ✓	**Skede 3**

Åtgärden främjar följande mål:

✓ Hållbar användning av havet	✓ Minska nedskräpning	✓ Minska skadliga ämnen	✓ Värna om naturens mångfald	Stävja övergödning	✓ Samarbete och delaktighet

Övriga program som anknyter till verksamheten:

Helsingfors: LUMO-programmet 2021–2028, Helsingfors stads miljöpolitik 2012–2050, Helsingfors havsstrategi 2030

Åbo: LUMO-programmet 2023–2029, Mot en cirkulär ekonomi – Avfallshanteringsprogrammet för Sydöstra Finland 2023–2028, Stadsstrategin Åbo på 2030-talet: Skyddet av skärgårdshavet och förbättrandet av dess välfärd, Vägkarta för Åbos cirkulära ekonomi – mot ett resursklokt samhälle 2029, Åbo stads borgmästarprogram 2021–2025

Åtgärd 2 Åbo: Utveckling av en kompensationsmodell för miljöpåverkan från ledernas och hamnarnas underhåll

Beskrivning:	En kompensationsmodell utvecklas, i vilken man utreder och definierar den kompensation som skador på vattendrag förutsätter, då skadan inte går att undvika.		
Ansvariga parter: huvudsaklig ansvarig part i fet stil	-	**Åbo: KYPA** miljöskydd	
Resurser:	☐ Kräver inte betydande resurser ☑ Kräver personalresurser och eventuell tilläggsbudget ☑ Kräver extern finansiering Övriga observationer: Genomförandets omfattning och tidtabell är beroende av externa finansieringsmöjligheter		
Effekt:	Vattenområdets ekologiska tillstånd kan till sitt helhetsvärde anses vara så oförändrat som möjligt oberoende av obligatoriska underhållsåtgärder.		
Tidtabell	**Skede 1**	**Skede 2** ✓	**Skede 3**

Åtgärden främjar följande mål:

✓ Hållbar användning av havet	Minska nedskräpning	Minska skadliga ämnen	✓ Värna om naturens mångfald	Stävja övergödning	✓ Samarbete och delaktighet

Övriga program som anknyter till verksamheten:

Åbo: Stadsstrategin Åbo på 2030-talet, Vägkarta för Åbos cirkulära ekonomi – mot ett resursklokt samhälle 2029, Åbo stads borgmästarprogram 2021–2025

Åtgärd 3 Vid planeringen av stadens stränder och skärgård beaktas miljöpåverkan för havsaktörer

Beskrivning:	Den blåa näringens miljöpåverkan beaktas vid planeringen av stadens stränder och skärgård. Helsingfors: I mån av möjlighet ökas den infrastruktur för avloppsvatten och elektricitet som står till förfogande för ombyggnad av bryggkonstruktioner och nya strandkonstruktioner samt permanenta och säsongsbetonade konstruktioner som restaurangbåtar och bastufärjor.	
Ansvariga parter: huvudsaklig ansvarig part i fet stil	**Helsingfors:** **KYMP MAKA Kamu**, KYMP RYA YLA	**Åbo:** **KYPA stadsplanering och jordegendom**, stadsbygge, byggnadstillsyn, Livskraft: Spetsprojekt i centrum: Det maritima Åbo
Resurser:	☐ Kräver inte betydande resurser ☑ Kräver personalresurser och eventuell tilläggsbudget ☐ Kräver extern finansiering	
Effekt:	Den blåa näringen omfattar näringar som grundar sig på havet och vattendragen, exempelvis sjötrafik, turism som riktar sig till havsområden eller skärgården, fiske, vattenodling och havsvindkraft. Med hjälp av planering kan beaktandet av aktörernas miljöpåverkan främjas, och man kan se till att verksamheten inte försvagar Östersjöns tillstånd.	

Tidtabell	**Skede 1**	**Skede 2** ✓	**Skede 3**

Åtgärden främjar följande mål:

✓ Hållbar användning av havet	✓ Minska nedskräpning	✓ Minska skadliga ämnen	Värna om naturens mångfald	✓ Stävja övergödning	Samarbete och delaktighet

Övriga program som anknyter till verksamheten:

Helsingfors: LUMO-programmet (2021–2028), Helsingfors stadsstrategi 2021–2025, Helsingfors havsstrategi 2030, Helsingfors stads miljöpolitik 2012–2050, Helsingfors generalplan 2016 och generalplanens genomförandeprogram 2017

Åbo: Stadsstrategin Åbo på 2030-talet, Vägkarta för Åbos cirkulära ekonomi – mot ett resursklokt samhälle 2029, Klimatplanen 2029 – Åbo stads hållbara klimat- och energiverksamhetsplan, Åbo stads borgmästarprogram 2021–2025

Åtgärd 4 Helsingfors: Fraktfartygen uppmuntras till bättre hantering av avloppsvatten

Beskrivning:	Exempelvis i samband med hygieninspektionerna förmedlas till fraktfartygen möjligheten att lämna svart och grått avloppsvatten i hamnen.		
Ansvariga parter: huvudsaklig ansvarig part i fet stil	**Helsingfors: Helsingfors Hamn,** KYMP PALU YMPA YTY, Östersjöutmaningen	-	
Resurser:	☐ Kräver inte betydande resurser ☑ Kräver personalresurser och eventuell tilläggsbudget ☐ Kräver extern finansiering		
Effekt:	En betydande del av fartygstrafikens fosfor- och kväveutsläpp på vattenområden härstammar från utsläpp av avlopps- och gråvatten.		
Tidtabell	**Skede 1**	**Skede 2** ✓	**Skede 3**

Åtgärden främjar följande mål:

✓ Hållbar användning av havet	Minska nedskräpning	Minska skadliga ämnen	Värna om naturens mångfald	✓ Stävja övergödning	Samarbete och delaktighet

Övriga program som anknyter till verksamheten:

Helsingfors: LUMO-programmet (2021–2028), Koldioxidneutral Helsingfors Hamn-manifestet, Helsingfors havsstrategi 2030

Markanvändning

Åtgärd 5 Uthyrningskriterierna för områden som hyrs ut av städerna uppdateras så att vattenskyddet beaktas bättre

Beskrivning:	a. De nödvändiga ändringarna av uthyrningskriterierna för stadens områden utreds, så att vattenskyddet bättre kan beaktas. b. Kriterier som i punkt a har konstaterats fungera för att minska övergödningen införs i arrendekontrakten för stadens åkrar då dessa förnyas. Inom jordbruket införs obligatoriska mångsidiga vattenvårdsåtgärder som har konstaterats fungera. Naturens mångfald och bibehållandet av näringsämnen i jordmånen beaktas.	
Ansvariga parter: huvudsaklig ansvarig part i fet stil	**Helsingfors: KYMP PALU YMPA,** KYMP PALU AKV, KYMP MAKA MAKE	**Åbo: KYPA stadsbygge**
Resurser:	☑ Kräver inte betydande resurser ☐ Kräver personalresurser och eventuell tilläggsbudget ☐ Kräver extern finansiering	
Effekt:	Genom uthyrningskriterierna kan staden påverka belastningen från den verksamhet som sker på dess område. Genom bättre absorption av näringsämnen som genomförs ändamålsenligt kan staden minska belastningen på vattendrag. Bättre absorption av näringsämnen ökar samtidigt åkermarkens produktivitet.	

Tidtabell	Skede 1 ✓	Skede 2	Skede 3

Åtgärden främjar följande mål:

Hållbar användning av havet	Minska nedskräpning	Minska skadliga ämnen	✓ Värna om naturens mångfald	✓ Stävja övergödning	Samarbete och delaktighet

Övriga program som anknyter till verksamheten:

Helsingfors: LUMO-programmet (2021–2028), Helsingfors stads miljöpolitik 2012–2050

Åbo: Dagvattenprogrammet 2016, Klimatprogrammet 2029 Åbo stads hållbara klimat- och energiverksamhetsplan, Stadsstrategin Åbo på 2030-talet, Åbo stads skogsplan 2019–2029, Vägkarta för Åbos cirkulära ekonomi – mot ett resursklokt samhälle 2029, Åbo stads borgmästarprogram 2021–2025

Åtgärd 6 Större beaktande av Östersjöpåverkan vid detaljplaneringen och planeringen av övrig markanvändning

Beskrivning:	a. Utbildning om Östersjövänlig markanvändning anordnas för stadens egna aktörer b. En planeringsanvisning utarbetas, i vilken ekologiskt betydande stränder, småvatten och PEMMA-områden beaktas tillräckliga skyddszoner ombesörjs och kompletterande naturkartläggningar utarbetas i samband med nya projekt. c. Existerande anvisningar för vattenhantering förankras i hela planeringskedjan. Kedjan omfattar detaljplaneringen, genomförandeplanen, byggnadstillsynen samt underhållet. Existerande anvisningar är exempelvis guiden för vatten från byggarbetsplatser och dagvattenprogrammet (Åbo och Helsingfors), samlingen av planeringsanvisningar från utredningen av det blåa nätverket (Helsingfors) och den planeringsanvisning som genomförs i b-delen.	
Ansvariga parter: huvudsaklig ansvarig part i fet stil	**Helsingfors:** **a. KYMP MAKA** Myle, Kamu, Aska **b. KYMP PALU YMPA** YSE, YSO, YTY **c. KYMP MAKA** Myle, Kamu, Aska, RYA	**Åbo:** **a. KYPA stadsplanering och jordegendom,** stadsbygge **b. KYPA miljöskydd,** planering **c. KYPA** stadsplanering och jordegendom, stadsbygge
Resurser:	☐ Kräver inte betydande resurser ☑ Kräver personalresurser och eventuell tilläggsbudget ☐ Kräver extern finansiering Övriga observationer: Genomförandets omfattning och tidtabell är beroende av genomförandet av andra åtgärder samt av extern resursallokering. För Åbos del är tidtabellen för b-punkten beroende av kartläggningen av ekologiskt betydande områden.	
Effekt:	I städerna kan man genom markanvändning och detaljplanering i betydande utsträckning påverka vilka dagvattenlösningar som genomförs och hur staden skyddar sin miljö. Genom hantering av dagvatten minskas den belastning som städerna ger upphov till på Östersjön betydligt. Genom att skydda ekologiskt betydande områden ökas och upprätthålls stadsnaturens mångfald. Hanteringen av dagvatten och skyddsområden har ett viktigt samband med städernas anpassningsförmåga till klimatförändringen.	

Tidtabell	Skede 1 ✓	Skede 2	Skede 3

Åtgärden främjar följande mål:

Hållbar användning av havet	✓ Minska nedskräpning	✓ Minska skadliga ämnen	✓ Värna om naturens mångfald	✓ Stävja övergödning	✓ Samarbete och delaktighet

Övriga program som anknyter till verksamheten:

Helsingfors: LUMO-programmet (2021–2028), Helsingfors dagvattenprogram (2018), Helsingfors stadsstrategi 2021–2025, Helsingfors stads miljöpolitik 2012–2050

Åbo: Stadsstrategin Åbo på 2030-talet, Dagvattenprogrammet 2016, LUMO-programmet 2023–2029, Vägkarta för Åbos cirkulära ekonomi – mot ett resursklokt samhälle 2029, Klimatplanen 2029 – Åbo stads hållbara klimat- och energiverksamhetsplan, Åbo stads skogsplan 2019–2029, Åbo stads borgmästarprogram 2021–2025

Åtgärd 7 Temaområdet ”Östersjögatan” genomförs för att öka städernas Östersjöidentitet

Beskrivning:	Ett område med Östersjötema grundas med huvudmålet att minska belastningen på havet och kommunicera om stadens vattenskyddsåtgärder. Området är ett dragplåster för delaktighet som ökar stadsbornas Östersjömedvetenhet. Planeringen och genomförandet av området sammanför stadens olika aktörer för att tväradministrati lösa de gemensamma utmaningarna för Östersjön.	
Ansvariga parter: huvudsaklig ansvarig part i fet stil	**Helsingfors: KYMP MAKA ASKA,** KYMP MAKA KAMU, Östersjöutmaningen	**Åbo: Östersjöutmaningen**, KONHA kommunikation, lokaltjänster, Livskraft: Spetsprojekt i centrum: Det maritima Åbo, KYPA stadsbygge, stadsplanering och jordegendom, KOPA, Forum Marinum
Resurser:	☑ Kräver inte betydande resurser ☐ Kräver personalresurser och eventuell tilläggsbudget ☑ Kräver extern finansiering Övriga observationer: Genomförandets omfattning och tidtabell är beroende av externa finansieringsmöjligheter.	
Effekt:	Invånarnas Östersjöidentitet och havskunnighet utvecklas. Med utveckling av havskunnigheten avses en ökning av medborgarnas allmänna kunskaper om havet: hurudant havet är som miljö, hur haven påverkar oss och hur vi påverkar haven. Dessutom ökar städernas image som föregångare inom skyddet av Östersjön.	

Tidtabell	**Skede 1** ✓	**Skede 2**	**Skede 3**

Åtgärden främjar följande mål:

Hållbar användning av havet	✓ Minska nedskräpning	✓ Minska skadliga ämnen	Värna om naturens mångfald	Stävja övergödning	✓ Samarbete och delaktighet

Övriga program som anknyter till verksamheten:

Helsingfors: dagvattenprogrammet 2018, stadsstrategin 2021–2025, Helsingfors havsstrategi 2030, Helsingfors stads miljöpolitik 2012–2050, Helsingfors generalplan 2016 och generalplanens genomförandeprogram 2017

Åbo: Stadsstrategin Åbo på 2030-talet, Vägkarta för Åbos cirkulära ekonomi – mot ett resursklokt samhälle 2029, Dagvattenprogrammet 2016, Klimatplanen 2029 Åbo stads hållbara klimat- och energiverksamhetsplan, Åbo stads skogsplan 2019–2029, Åbo stads borgmästarprogram 2021–2025

Foto: Suomen Ilmakuva Oy

Samarbete och nätverk

Åtgärd 8 Östersjöutmaningens nätverksverksamhet utvecklas

Beskrivning:	a. Antalet medlemmar i Östersjöutmaningens nätverk ökas b. Kontakten till stadens turismtjänster stärks (Helsinki Partners, VisitTurku Archipelago) c. Kontakten till företrädare för jord- och skogsbruket och fiskenäringen stärks d. Det internationella samarbetet och antalet internationella projekt ökas e. Samarbetet mellan städer ökas, exempelvis med vänorterna inom Östersjöutmaningen f. De tjänster (exempelvis stadskliniker) som erbjuds nätverksmedlemmarna förbättras och medlemmarnas behov kartläggs	
Ansvariga parter: huvudsaklig ansvarig part i fet stil	**Helsingfors: Östersjöutmaningen**	**Åbo: Östersjöutmaningen**
Resurser:	☑ Kräver inte betydande resurser ☑ Kräver personalresurser och eventuell tilläggsbudget ☐ Kräver extern finansiering Övriga observationer: Genomförs under hela åtgärdsprogrammet	
Effekt:	Nätverksarbetets effekter på förbättringen av Östersjöns tillstånd är större än enskilda åtgärder. Genom att utöka nätverket kan flera aktörer engageras att delta i skyddet av Östersjön. Eftersom Östersjön är gemensam för flera stater är det internationella samarbetet särskilt viktigt.	
Tidtabell	**Skede 1** ✓	**Skede 2** / **Skede 3**

Åtgärden främjar följande mål:

Hållbar användning av havet	Minska nedskräpning	Minska skadliga ämnen	Värna om naturens mångfald	Stävja övergödning	✓ Samarbete och delaktighet

Övriga program som anknyter till verksamheten:

Helsingfors: stadsstategin 2021–2025, Helsingfors havsstrategi 2030,

Åbo: Stadsstrategin Åbo på 2030-talet, Vägkarta för Åbos cirkulära ekonomi – mot ett resursklokt samhälle 2029, Klimatplanen 2029 Åbo stads hållbara klimat- och energiverksamhetsplan, Åbo stads borgmästarprogram 2021–2025

Åtgärd 9 Samarbetet mellan läroinrättningar och universitet främjas

Beskrivning:	a. Samarbetet utökas till nya högskolor och övriga läroinrättningar. Även läroinrättningar som koncentrerar sig på sjöfart beaktas. b. Anslag reserveras för att beställa lärdomsprov	
Ansvariga parter: huvudsaklig ansvarig part i fet stil	**Helsingfors: Östersjöutmaningen**	**Åbo: Östersjöutmaningen**
Resurser:	☑ Kräver inte betydande resurser ☑ Kräver personalresurser och eventuell tilläggsbudget ☐ Kräver extern finansiering Övriga observationer: Samarbetet mellan läroinrättningar kan även utnyttjas för främjandet av flera andra åtgärder som presenteras i programmet	
Effekt:	Genom ett större samarbete mellan läroinrättningar beaktar vi de personer som kommer in i arbetslivet i framtiden, och ökar medvetenheten om Östersjön i läroinrättningarna. Genom lärdomsprov utökas städernas Östersjöarbete med personalresurser som består av nya engagerade yrkesmänniskor.	

Tidtabell	**Skede 1**	**Skede 2** ✓	**Skede 3**

Åtgärden främjar följande mål:

Hållbar användning av havet	Minska nedskräpning	Minska skadliga ämnen	Värna om naturens mångfald	Stävja övergödning	✓ Samarbete och delaktighet

Övriga program som anknyter till verksamheten:

Helsingfors: stadsstrategin 2021–2025

Åbo: Stadsstrategin Åbo på 2030-talet, Vägkarta för Åbos cirkulära ekonomi – mot ett resursklokt samhälle 2029, Åbo stads borgmästarprogram 2021–2025

Åtgärd 10 Information samlas in och utnyttjas

Beskrivning:	a. eDNA-metoden (eller en annan ny motsvarande metod) utnyttjas för uppföljning av artbeståndet i ekologiskt känsliga objekt och naturundersökningar. b. Mängden undervattensbuller på PEMMA-områden eller andra områden med betydande naturvärde utreds, och en plan för att minska bullret utarbetas. c. Åbo: Utöver den lagstadgade mätningen även-, ändamålsenlig och upprepad mätning samt uppföljning av vattenkvaliteten i Åbos vattenområden. Den insamlade informationen utnyttjas vid inriktandet av vattendragsåtgärder och uppföljningen av effekter.		
Ansvariga parter: huvudsaklig ansvarig part i fet stil	**Helsingfors:** **a. KYMP PALU YMPA YSO** **b. KYMP PALU YMPA YSO, YSE** **c. -**		**Åbo: KYPA miljöskydd**
Resurser:	☐ Kräver inte betydande resurser ☑ Kräver personalresurser och eventuell tilläggsbudget ☑ Kräver extern finansiering Övriga observationer: För Åbos del bör en utredning om PEMMA-objekten genomföras (Åtgärd 18a)		
Effekt:	Genom att samla in regionalt och tidsmässigt omfattande och mångsidig information om vattenkvalitet, belastande faktorer och organismer kan man följa upp vattenområdets tillstånd, identifiera ekologiskt känsliga och värdefulla områden samt inrikta iståndsättande och vårdande åtgärder på ett kostnadseffektivt sätt.		
Tidtabell	**Skede 1**	**Skede 2** ✓	**Skede 3**

Åtgärden främjar följande mål:

✓ Hållbar användning av havet	Minska nedskräpning	Minska skadliga ämnen	✓ Värna om naturens mångfald	✓ Stävja övergödning	Samarbete och delaktighet

Övriga program som anknyter till verksamheten:

Helsingfors: LUMO-programmet 2021–2028, Helsingfors stads miljöpolitik 2012–2050, Helsingfors havsstrategi 2030

Åbo: Stadsstrategin Åbo på 2030-talet, Vägkarta för Åbos cirkulära ekonomi – mot ett resursklokt samhälle 2029, Åbo stads borgmästarprogram 2021–2025

Riksomfattande: Skärgårdshavsprogrammet, Färdplanen för vattenskydd inom jordbruket

Åtgärd 11 Åbo: Kommunikation om vattenskyddets och klimatarbetets synergier

Beskrivning:	d. a. samverkan mellan städernas vattenskyddarbete och klimatarbete utreds e. b. kommunikation om sambanden mellan vattenskyddsarbetet och klimatarbetet genomförs		
Ansvariga parter: huvudsaklig ansvarig part i fet stil	-	**Åbo: KONHA gröna övergången,** miljöskydd, Östersjöutmaningen	
Resurser:	☑ Kräver inte betydande resurser ☐ Kräver personalresurser och eventuell tilläggsbudget ☐ Kräver extern finansiering		
Effekt:	Det klimat- och vattenskyddsarbete som genomförs i städerna har till många delar samma mål. Genom ett effektivt vattenskyddsarbete kan man påverka klimatförändringen i en betydande utsträckning. På samma sätt kan ett effektivt klimatarbete påverka havens tillstånd i en betydande utsträckning.		
Tidtabell	**Skede 1** ✓	**Skede 2**	**Skede 3**

Åtgärden främjar följande mål:

✓ Hållbar användning av havet	Minska nedskräpning	Minska skadliga ämnen	Värna om naturens mångfald	Stävja övergödning	✓ Samarbete och delaktighet

Övriga program som anknyter till verksamheten:

Åbo: Stadsstrategin Åbo på 2030-talet, Vägkarta för Åbos cirkulära ekonomi – mot ett resursklokt samhälle 2029, Klimatplanen 2029 Åbo stads hållbara klimat- och energiverksamhetsplan, Åbo stads borgmästarprogram 2021–2025

Riksomfattande: Skärgårdshavsprogrammet, Färdplanen för vattenskydd inom jordbruket

Övergödning

Åtgärd 12 Utsläppen av septikvatten minskas

Beskrivning:	a. Skicket och ändamålsenligheten hos de tömningspunkter för septiktankar som staden erbjuder kontrolleras. b. Bussar informeras om ändamålsenlig tömning av septiktankar. c. Små-/fritidsbåtar informeras om tömningspunkter för septiktankar samt om utsläppens skadlighet för vattendragen.	
Ansvariga parter: huvudsaklig ansvarig part i fet stil	**Helsingfors:** **a. KUVA** **b. HSY** **c. KUVA**, Östersjöutmaningen	**Åbo:** **a. KYPA stadsbygge** **b. KYPA stadsbygge,** Östersjöutmaningen **c. KYPA stadsbygge,** Östersjöutmaningen
Resurser:	☐ Kräver inte betydande resurser ☑ Kräver personalresurser och eventuell tilläggsbudget ☐ Kräver extern finansiering	
Effekt:	Septiktankar töms fortfarande i vattendrag. Enligt en utredning är huvudorsakerna att mottagningspunkterna inte fungerar eller fattas (Pönni & Haaksi, 2017). De avföringsbakterier som finns i toalettavloppsvatten försämrar vattenkvaliteten och näringsämnena ger upphov till övergödning.	

Tidtabell	Skede 1	Skede 2 ✓	Skede 3

Åtgärden främjar följande mål:

✓ Hållbar användning av havet	Minska nedskräpning	✓ Minska skadliga ämnen	Värna om naturens mångfald	✓ Stävja övergödning	Samarbete och delaktighet

Övriga program som anknyter till verksamheten:

Helsingfors: Helsingfors generalplan 2016 och generalplanens genomförandeprogram 2017, Helsingfors stads miljöpolitik 2012–2050, Helsingfors havsstrategi 2030,

Åbo: Stadsstrategin Åbo på 2030-talet, Vägkarta för Åbos cirkulära ekonomi – mot ett resursklokt samhälle 2029, Åbo stads borgmästarprogram 2021–2025

Åtgärd 13 Kommunalt avloppsslam och organiskt material som extraherats ur havet utnyttjas

Beskrivning:	Praxis som har konstaterats fungera för att utnyttja organiskt material som avlägsnats ur havet, exempelvis vass på grönområden, görs kontinuerlig. Åbo: Utnyttjandet av kommunalt avloppsslam utvecklas.		
Ansvariga parter: huvudsaklig ansvarig part i fet stil	**Helsingfors: KYMP RYA Yleiset alueet**	**Åbo: KYPA stadsbygge,** miljöskydd	
Resurser:	☐ Kräver inte betydande resurser ☑ Kräver personalresurser och eventuell tilläggsbudget ☐ Kräver extern finansiering		
Effekt:	Fosfor och kväve hamnar i vattendragen särskilt från jordbruket. Dessa näringsämnen är nödvändiga för växter, och de importeras i stora mängder från länder utanför EU Tillslutning av näringskedjan främjar den cirkulära ekonomin och stävjar klimatförändringen, övergödningen och föroreningen av miljön.		
Tidtabell	**Skede 1**	**Skede 2**	**Skede 3** ✓

Åtgärden främjar följande mål:

Hållbar användning av havet	Minska nedskräpning	Minska skadliga ämnen	✓ Värna om naturens mångfald	✓ Stävja övergödning	Samarbete och delaktighet

Övriga program som anknyter till verksamheten:

Helsingfors: Helsingfors åtgärdsprogram för cirkulär ekonomi och delningsekonomi, Helsingfors stadsstrategi 2021–2025, Helsingfors stads miljöpolitik 2012–2050

Åbo: Stadsstrategin Åbo på 2030-talet, Vägkarta för Åbos cirkulära ekonomi – mot ett resursklokt samhälle 2029, Åbo stads borgmästarprogram 2021–2025

Riksomfattande: Skärgårdshavsprogrammet, Färdplanen för vattenskydd inom jordbruket.

Åtgärd 14 Belastningen minskas med utgångspunkt i avrinningsområdet

Beskrivning:	a. På basis av mätningar av vattenkvaliteten och flödet utreds de mest belastande objekten på småvattnets och/eller åns avrinningsområde. b. Åtgärder som minskar belastningen riktas till de valda områdena i samarbete med de kommuner, som ingår i det valda områdets mikroavrinningsområde.		
Ansvariga parter: huvudsaklig ansvarig part i fet stil	**Helsingfors: KYMP PALU YMPA YSE,** YTY	**Åbo: KYPA miljöskydd,** stadsbygge	
Resurser:	☐ Kräver inte betydande resurser ☑ Kräver personalresurser och eventuell tilläggsbudget ☑ Kräver extern finansiering		
Effekt:	Vattnet följer inte kommunens eller generalplanens gränser. Med hjälp av granskning och mätningar av vattenkvaliteten och flödet enligt avrinningsområdet går det att genomföra åtgärder mer kostnadseffektivt, och det möjliggör ett bättre samarbete.		
Tidtabell	**Skede 1** ✓	**Skede 2**	**Skede 3**

Åtgärden främjar följande mål:

Hållbar användning av havet	Minska nedskräpning	✓ Minska skadliga ämnen	Värna om naturens mångfald	✓ Stävja övergödning	✓ Samarbete och delaktighet

Övriga program som anknyter till verksamheten:

Helsingfors: LUMO-programmet 2021–2028, dagvattenprogrammet 2018, Helsingfors stads miljöpolitik 2012–2050

Åbo: Åbo: dagvattenprogrammet (2016), stadsstrategin Åbo på 2030-talet, Åbo stads borgmästarprogram 2021–2025

Näringsämnen, som orsakar övergödning, rinner till vattendrag till exempel genom ytavrinning från åkrar.

Foto: Liisa Vainio

Dagvatten

Åtgärd 15 Beaktandet av dagvatten utvecklas från generalplanenivå till genomförande och underhåll

Beskrivning:	a. De markanvändningsanvisningar på olika planeringsnivåer som anknyter till vattenskydd samlas i en bank för markanvändningsanvisningar. b. En hanteringsplan för dagvattnets mängd och kvalitet utarbetas i samband med lämpliga detaljplaner. c. Tillräckliga lokalbokningar för vattenhantering ombesörjs.	
Ansvariga parter: huvudsaklig ansvarig part i fet stil	**Helsingfors:** **a. KYMP MAKA, Myle, Aska** **b. KYMP MAKA Aska** **c. KYMP MAKA Myle, Aska,** RYA Yla	**Åbo:** **KYPA stadsplanering och jordegendom,** miljöskydd
Resurser:	☐ Kräver inte betydande resurser ☑ Kräver personalresurser och eventuell tilläggsbudget ☐ Kräver extern finansiering	
Effekt:	Med hjälp av effektiv hantering av dagvatten förhindras att näringsämnen, skadliga ämnen och skräp hamnar i småvatten, åar och havet.	
Tidtabell	**Skede 1** ✓	**Skede 2** / **Skede 3**

Åtgärden främjar följande mål:

Hållbar användning av havet	✓ Minska nedskräpning	✓ Minska skadliga ämnen	Värna om naturens mångfald	✓ Stävja övergödning	Samarbete och delaktighet

Övriga program som anknyter till verksamheten:

Helsingfors: LUMO-programmet (2021–2028), dagvattenprogrammet (2018), Helsingfors stads miljöpolitik 2012–2050

Åbo: dagvattenprogrammet (2016), stadsstrategin Åbo på 2030-talet, klimatprogrammet 2029, Åbo stads skogsplan 2019–2029, Åbo stads borgmästarprogram 2021–2025

Åtgärd 16 Nya metoder som minskar belastningen från dagvatten

Beskrivning:	a. Resultaten av de försök och rapporter som anknyter till hanteringen av dagvatten sammanställs, och de bästa lösningarna tas i bruk. b. Den helhetsmässiga hanteringen av dagvatten utvecklas genom att genomföra en helhetsmässig vattenhanteringsplan c. Mängden av och kvaliteten på dagvatten följs upp regelbundet så att dagvattenlösningarnas effekter kan följas upp. d. Nya metoder för absorption och rening av dagvatten prövas. Dagvattensvackans användbarhet, exempelvis som skejtplats, våtmark eller annat rekreationsbruk beaktas. e. Användningen av dagvattenfilter i dagvattenbrunnar görs permanent och kommunikation om vikten av att minska dagvattenbelastningen införs.	
Ansvariga parter: huvudsaklig ansvarig part i fet stil	**Helsingfors:** **a. KYMP PALU YMPA** **b. KYMP MAKA Kamu** **c. KYMP PALU YMPA,** MAKA Kamu **d. KYMP MAKA Kamu,** RYA YLA **d. KYMP PALU YMPA,** RYA	**Åbo:** **a. KYPA** stadsplanering och jordegendom **b. KYPA** **c. KYPA miljöskydd** **d. KYPA** stadsbygge, miljöskydd **e. KYPA** stadsbygge
Resurser:	☐ Kräver inte betydande resurser ☑ Kräver personalresurser och eventuell tilläggsbudget ☐ Kräver extern finansiering	
Effekt:	Dagvatten kan renas med olika system, där vattnet absorberas i jordmånen och passagen till vattendrag fördröjs. Vattnet kan även filtreras. Uppföljning av dagvattnets kvalitet ger värdefull information till planerare om olika lösningar funktionalitet.	
Tidtabell	**Skede 1** ✓	**Skede 2** / **Skede 3**

Åtgärden främjar följande mål:

Hållbar användning av havet	✓ Minska nedskräpning	✓ Minska skadliga ämnen	Värna om naturens mångfald	Stävja övergödning	✓ Samarbete och delaktighet

Övriga program som anknyter till verksamheten:

Helsingfors: LUMO-programmet (2021–2028), dagvattenprogrammet (2018), Helsingfors stads miljöpolitik 2021-2050, Helsingfors stadsstrategi 2021-2025

Åbo: dagvattenprogrammet (2016), stadsstrategin Åbo på 2030-talet, klimatprogrammet 2029, Åbo stads skogsplan 2019–2029, Åbo stads borgmästarprogram 2021–2025

Riksomfattande: Åtgärdsprogrammet för Finlands havsförvaltningsplan 2022–2027

Naturens mångfald

Åtgärd 17 Bekämpningen av främmande arter effektiviseras

Beskrivning:	Städernas arbete med främmande arter stöds genom kommunikation och exempelvis anordnande av kampanjera.		
Ansvariga parter: huvudsaklig ansvarig part i fet stil	**Helsingfors: KYMP RYA,** KYMP PALU YMPA YSO	**Åbo: KONHA** kommunikation, KYPA miljöskydd, stadsbygge, Östersjöutmaningen	
Resurser:	☐ Kräver inte betydande resurser ☑ Kräver personalresurser och eventuell tilläggsbudget ☐ Kräver extern finansiering		
Effekt:	Invasiva främmande arter hotar naturens mångfald och ekosystemens funktion. Städerna bekämpar spridningen av främmande arter på sina områden genom talkoarbete, kommunikation och i samband med byggande.		
Tidtabell	**Skede 1**	**Skede 2**	**Skede 3** ✓

Åtgärden främjar följande mål:

Hållbar användning av havet	Minska nedskräpning	Minska skadliga ämnen	✓ Värna om naturens mångfald	Stävja övergödning	✓ Samarbete och delaktighet

Övriga program som anknyter till verksamheten:

Helsingfors: LUMO-programmet (2021–2028), Helsingfors stadsstrategi 2021–2025, Helsingfors stads miljöpolitik 2012–2050

Åbo: stadsstrategin Åbo på 2030-talet, LUMO-programmet 2023–2029, Vägkarta för Åbos cirkulära ekonomi, Åbo stads borgmästarprogram 2021–2025

Åtgärd 18 Ekologiskt värdefulla områden kartläggs och skyddet av dem främjas

Beskrivning:	a. Åbo: PEMMA-objekten kartläggs (lokalt ekologiskt betydelsefulla marina områden) b. Helsingfors: värdefulla småvatten kartläggs och införs i karttjänsten c. Anvisningar skapas för att beakta PEMMA-områden vid planeringen av markanvändning d. Alla PEMMA-områden skyddas med beaktande av avrinningsområdet e. I mån av möjlighet skyddas stränder i naturtillstånd	
Ansvariga parter: huvudsaklig ansvarig part i fet stil	**Helsingfors:** **a. KYMP MAKA Kamu,** YMPA YSE, YSO **b. KYMP PALU YMPA YSO,** YSE **c. KYMP PALU YMPA YSO** **d. KYMP MAKA ASKA (LUMO-programmet)**	**Åbo:** **a. KYPA miljöskydd** **b. KYPA** **c. KYPA** **d. KYPA**
Resurser:	☐ Kräver inte betydande resurser ☑ Kräver personalresurser och eventuell tilläggsbudget ☑ Kräver extern finansiering	
Effekt:	Ökad information om objekt med ett betydande naturvärde underlätta planeringen av markanvändning under tillväxttrycket med hänsyn till värdefulla naturobjekt. Skyddsåtgärder kan inriktas resurssmart och bevarandet av värdefulla områden och deras mångfald kan säkerställas.	

Tidtabell	Skede 1 ✓	Skede 2	Skede 3

Åtgärden främjar följande mål:

✓ Hållbar användning av havet	Minska nedskräpning	Minska skadliga ämnen	✓ Värna om naturens mångfald	Stävja övergödning	Samarbete och delaktighet

Övriga program som anknyter till verksamheten:

Helsingfors: LUMO-programmet (2021–2028), Helsingfors stadsstrategi 2021–2025, Helsingfors havsstrategi 2030, Helsingfors stads miljöpolitik 2012–2050

Åbo: stadsstrategin Åbo på 2030-talet, LUMO-programmet 2023–2029, Vägkarta för Åbos cirkulära ekonomi, Åbo stads borgmästarprogram 2021–2025

Åtgärd 19 Åbo: Auraåns översvämningsdynamik återställs på inriktade områden

Beskrivning:	Icke produktiv jord- och skogsbruksmark återställs till översvämningsängar, -plattformar och övriga naturenliga områden		
Ansvariga parter: huvudsaklig ansvarig part i fet stil	-	**Åbo: KYPA miljöskydd,** stadsbygge	
Resurser:	☐ Kräver inte betydande resurser ☑ Kräver personalresurser och eventuell tilläggsbudget ☑ Kräver extern finansiering		
Effekt:	Åarnas vattenkvalitet förbättras. Igenslamningen av ån, hamnen och farlederna minskas och därmed även behovet av muddring. Mångfalden ökar (både på vatten och land) och stärker därmed ekosystemtjänsterna, exempelvis pollinering, trivsamhet och rekreationsanvändning.		
Tidtabell	**Skede 1**	**Skede 2** ✓	**Skede 3**

Åtgärden främjar följande mål:

Hållbar användning av havet	Minska nedskräpning	✓ Minska skadliga ämnen	✓ Värna om naturens mångfald	✓ Stävja övergödning	Samarbete och delaktighet

Övriga program som anknyter till verksamheten:

Åbo: stadsstrategin Åbo på 2030-talet, LUMO-programmet 2023–2029, Vägkarta för Åbos cirkulära ekonomi, dagvattenprogrammet 2016, klimatplanen 2029, Åbo stads skogsplan 2019–2029, Åbo stads borgmästarprogram 2021–2025

Riksomfattande: Skärgårdshavsprogrammet, Färdplanen för vattenskydd inom jordbruket

Åtgärd 20 Naturmiljöer återupprättas

Beskrivning:	Ett eller flera projekt för återupprättande genomförs i ett objekt som väljs ut på basis av genomförda kartläggningar (LUMO, PEMMA) a. Återupprättande av fiskars lek- och yngelområden b. Återupprättande av fåglars häcknings-, vilo- och matplatser c. Återupprättande av livsmiljöer för blåstång och bandtång		
Ansvariga parter: huvudsaklig ansvarig part i fet stil	**Helsingfors:** KYMP PALU YMPA YSO, YSE	**Åbo: KYPA miljöskydd**	
Resurser:	☐ Kräver inte betydande resurser ☑ Kräver personalresurser och eventuell tilläggsbudget ☑ Kräver extern finansiering Övriga observationer: Kräver i Åbo kartläggning av PEMMA-objekt (Åtgärd 18a)		
Effekt:	Genom återupprättande strävar man efter att öka naturens mångfald och bekämpa förlusten av arter. Återupprättandet av livsmiljöer för nyckelarter i Östersjön stöder ekosystemtjänsterna och olika organismer på ett omfattande sätt.		
Tidtabell	**Skede 1**	**Skede 2** ✓	**Skede 3**

Åtgärden främjar följande mål:

✓ Hållbar användning av havet	Minska nedskräpning	Minska skadliga ämnen	✓ Värna om naturens mångfald	Stävja övergödning	Samarbete och delaktighet

Övriga program som anknyter till verksamheten:

Helsingfors: LUMO-programmet (2021–2028), Helsingfors stadsstrategi 2021–2025, Helsingfors havsstrategi 2030, Helsingfors stads miljöpolitik 2012–2050

Åbo: stadsstrategin Åbo på 2030-talet, LUMO-programmet 2023–2029, Vägkarta för Åbos cirkulära ekonomi, klimatplanen 2029, Åbo stads borgmästarprogram 2021–2025

Östersjöidentiteten

Åtgärd 21 Helsingfors och Åbo marknadsförs som Östersjöstäder

Beskrivning:	a. Stadsbornas uppfattningar om Åbo och Helsingfors som havsstäder utreds. b. Städernas marina karaktär lyfts fram i städernas kommunikation och varumärkesarbete		
Ansvariga parter: huvudsaklig ansvarig part i fet stil	**Helsingfors: Kaupunginkanslia,** Östersjöutmaningen, Viepa	**Åbo: Östersjöutmaningen,** Forum Marinum	
Resurser:	☑ Kräver inte betydande resurser ☐ Kräver personalresurser och eventuell tilläggsbudget ☐ Kräver extern finansiering		
Effekt:	Profileringen av städerna som havsstäder utgör en attraktionsfaktor och ett särdrag som bör framhävas internationellt. Städernas identitet som beskyddare av Östersjön växer och resurser för skyddet av Östersjön och utvecklingen av de marina områdena blir tillgängliga.		
Tidtabell	**Skede 1** ✓	**Skede 2**	**Skede 3**

Åtgärden främjar följande mål:

✓	✓				✓
Hållbar användning av havet	Minska nedskräpning	Minska skadliga ämnen	Värna om naturens mångfald	Stävja övergödning	Samarbete och delaktighet

Övriga program som anknyter till verksamheten:

Helsingfors: LUMO-programmet (2021–2028), Helsingfors stadsstrategi 2021–2025, Helsingfors havsstrategi 2030, Helsingfors stads miljöpolitik 2012–2050, Helsingfors generalplan 2016 och generalplanens genomförandeprogram 2017

Åbo: stadsstrategin Åbo på 2030-talet, LUMO-programmet 2023–2029, Vägkarta för Åbos cirkulära ekonomi, klimatplanen 2029, Mot en cirkulär ekonomi – Avfallshanteringsprogrammet för Sydöstra Finland 2023–2028, Åbo stads borgmästarprogram 2021–2025

Åtgärd 22 Invånarnas allmänna havskunnighet och delaktighet främjas

Beskrivning:	a. Invånarnas havskunnighet ökas genom kommunikation exempelvis om uppkomsten och effekterna av skadliga ämnen. b. Kommunikation om invånarnas möjligheter att uppleva en marin stad genomförs c. Invånarnas möjligheter att påverka Östersjöns tillstånd ökas		
Ansvariga parter: huvudsaklig ansvarig part i fet stil	**Helsingfors: Östersjöutmaningen,** KUVA	**Åbo: Östersjöutmaningen,** Forum Marinum, KONHA integrationsfunktionen, KOPA	
Resurser:	☑ Kräver inte betydande resurser ☑ Kräver personalresurser och eventuell tilläggsbudget ☐ Kräver extern finansiering		
Effekt:	Med havskunnighet avses en ökning av medborgarnas allmänna kunskaper om havet: vilken slags miljö havet är, hur haven påverkar oss och hur vi påverkar haven. En ökad medvetenhet påverkar människors attityder och därigenom deras verksamhet samt de krav som ställs på städernas verksamhet.		
Tidtabell	**Skede 1**	**Skede 2** ✓	**Skede 3**

Åtgärden främjar följande mål:

Hållbar användning av havet	✓ Minska nedskräpning	Minska skadliga ämnen	Värna om naturens mångfald	Stävja övergödning	✓ Samarbete och delaktighet

Övriga program som anknyter till verksamheten:

Helsingfors: LUMO-programmet (2021–2027), Helsingfors generalplan 2016 och generalplanens genomförandeprogram 2017, Helsingfors havsstrategi 2030

Åbo: stadsstrategin Åbo på 2030-talet, Vägkarta för Åbos cirkulära ekonomi, klimatplanen Mot en cirkulär ekonomi – Avfallshanteringsprogrammet för Sydöstra Finland 2023–2028, Åbo stads borgmästarprogram 2021–2025

Åtgärd 23 Helsingfors: Samordnandet av vattenförvaltningens helhet utvecklas

Beskrivning:	I stadsorganisationen utvecklas ett enhetligt och logiskt tillvägagångssätt för vattenfövaltningen, där vattenskydd beaktas och ansvar fördelas i olika processer. Ett förslag utarbetas om den resursallokering som tillvägagångssättet kräver och det praktiska genomförandet.		
Ansvariga parter: huvudsaklig ansvarig part i fet stil	**Helsingfors: KYMP**	-	
Resurser:	☐ Kräver inte betydande resurser ☑ Kräver personalresurser och eventuell tilläggsbudget ☐ Kräver extern finansiering		
Effekt:	Ansvaret för vattenförvaltningen och dagvattenfrågorna samt helhetsbildens hantering i stadsorganisationen kräver personalresurser och kompetens. Prioritering och intressebevakning av vattenskyddet och -vattenförvaltningen främjar målen för skyddet av Östersjön på ett omfattande sätt inom organisationens olika funktioner.		
Tidtabell	**Skede 1** ✓	**Skede 2** ✓	**Skede 3**

Åtgärden främjar följande mål:

Hållbar användning av havet	✓ Minska nedskräpning	✓ Minska skadliga ämnen	Värna om naturens mångfald	Stävja övergödning	✓ Samarbete och delaktighet

Övriga program som anknyter till verksamheten:

Helsingfors: LUMO-programmet (2021-2027), dagvattenprogrammet 2018, Helsingfors stadsstrategi 2021–2025, Helsingfors havsstrategi 2030, Helsingfors stads miljöpolitik 2012–2050, Helsingfors generalplan 2016 och generalplanens genomförandeprogram 2017

Foto: Paavo Jantunen

Nedskräpning

Åtgärd 24 Åbo: Ett program för att minska nedskräpning utarbetas för Åbo

Beskrivning:	Ett åtgärdsprogram för att minska nedskräpning utarbetas för regionen Åbo/ Egentliga Finland, i vilket konkreta åtgärder minskar nedskräpningen. Grundar sig på den tidigare åtgärdsplanen Marine Litter Action Plan.		
Ansvariga parter: huvudsaklig ansvarig part i fet stil	**Helsingfors:** Det första åtgärdsprogrammet för minskning av nedskräpning pågår 2022–2025.	**Åbo: KYPA miljöskydd,** stadsbygge	
Resurser:	☐ Kräver inte betydande resurser ☑ Kräver personalresurser och eventuell tilläggsbudget ☐ Kräver extern finansiering		
Effekt:	Problemet med nedskräpning har ökat i Åbo, och staden använder nästan två miljoner euro årligen för att hålla stadsområdet rent. Havsskräp och mikroplaster är ett av de största hoten mot Östersjön. I Åbo sköljs skräp lätt ner i ån med vind och regn, och därifrån vidare till havet.		
Tidtabell	**Skede 1** ✓	**Skede 2**	**Skede 3**

Åtgärden främjar följande mål:

Hållbar användning av havet	✓ Minska nedskräpning	Minska skadliga ämnen	Värna om naturens mångfald	Stävja övergödning	Samarbete och delaktighet

Övriga program som anknyter till verksamheten:

Åbo: Stadsstrategin Åbo på 2030-talet, Mot en cirkulär ekonomi – Avfallshanteringsprogrammet för Sydöstra Finland 2023–2028, Åbo stads borgmästarprogram 2021–2025

Åtgärd 25 Kommunikation om vikten av stadens underhåll för vattendragen genomförs

Beskrivning:	Underhållets miljöeffekter lyfts fram. För att väcka invånarnas uppmärksamhet ordnas till exempel ett jippo med en dag utan städning. Man fäster uppmärksamhet vid hur mycket städerna städar områdesvis.		
Ansvariga parter: huvudsaklig ansvarig part i fet stil	**Helsingfors: KYMP RYA YLA,** KYMP PALU YMPA YSE, KYMP Viepa	**Åbo: KYPA stadsbygge,** miljöskydd	
Resurser:	☑ Kräver inte betydande resurser ☐ Kräver personalresurser och eventuell tilläggsbudget ☐ Kräver extern finansiering		
Effekt:	Städerna använder miljontals euro årligen för renhållning av allmänna områden och insamling av skräp från miljön. Med hjälp av kommunikation strävar man efter att förändra människors beteende och lyfta fram miljöansvaret i städernas verksamhet.		
Tidtabell	**Skede 1**	**Skede 2**	**Skede 3** ✓

Åtgärden främjar följande mål:

Hållbar användning av havet	✓ Minska nedskräpning	Minska skadliga ämnen	Värna om naturens mångfald	Stävja övergödning	Samarbete och delaktighet

Övriga program som anknyter till verksamheten:

Helsingfors: Åtgärdsprogram för att minska nedskräpning 2022–2025 (pdf)

Åbo: Stadsstrategin Åbo på 2030-talet, Vägkarta för Åbos cirkulära ekonomi – mot ett resursklokt samhälle 2029, Åbo stads borgmästarprogram 2021–2025

Åtgärd 26 Miljöstyrningen för evenemang utvecklas

Beskrivning:	a. Miljöstyrning riktad till arrangörer av evenemang utvecklas b. Evenemang genomförs där man strävar efter att minimera användningen av engångsplast c. Praxis som konstaterats fungera tas i bruk även vid andra evenemang och i stadens tillvägagångssätt		
Ansvariga parter: huvudsaklig ansvarig part i fet stil	**Helsingfors: KYMP PALU YMPA YSE**	**Åbo: KONHA evenemangstjänster**	
Resurser:	☑ Kräver inte betydande resurser ☐ Kräver personalresurser och eventuell tilläggsbudget ☐ Kräver extern finansiering		
Effekt:	I egenskap av stora aktörer påverkar städerna via upphandlingar efterfrågan på ansvarsfulla produkter på marknaden och främjar en hållbar användning av naturresurserna. De lokala effekterna av stora evenemang på exempelvis nedskräpningen är stora.		
Tidtabell	**Skede 1**	**Skede 2** ✓	**Skede 3**

Åtgärden främjar följande mål:

Hållbar användning av havet	✓ Minska nedskräpning	Minska skadliga ämnen	Värna om naturens mångfald	Stävja övergödning	✓ Samarbete och delaktighet

Övriga program som anknyter till verksamheten:

Helsingfors: Åtgärdsprogram för att minska nedskräpning 2022–2025, BaltiPlast-projektet (2023–2025), Helsingfors åtgärdsprogram för cirkulär ekonomi och delningsekonomi, Kolneutralt Helsingfors 2035, Helsingfors havsstrategi 2030

Åbo:
Stadsstrategin Åbo på 2030-talet, Vägkarta för Åbos cirkulära ekonomi – mot ett resursklokt samhälle 2029, Åbo stads borgmästarprogram 2021–2025

Skräp transporteras från havet till fågelbon på häckningsöarna. Denna bild togs under godkända räkningar och fotografering av fågelbon är normalt sett förbjudet.

Foto: Liisa Vainio

Upphandlingar

Åtgärd 27 Hänsyn till vattenansvar i stadens upphandlingar främjas

Beskrivning:	a. De upphandlingskategorier som har den största betydelsen för vattenansvar utreds. b. I dessa upphandlingsgrupper testas och implementeras kriterier som främjar vattenansvar. c. Medvetenheten om minskning av skadliga ämnen i upphandlingar ökas. Existerande resurser utnyttjas (Green Deal-avtalet för minskning av skadliga ämnen, NonHazCity-projekten, guiden för kemikaliekloka upphandlare) d. Åbo: vattenansvarskriterierna förankras i stadskoncernens dotterbolag	
Ansvariga parter: huvudsaklig ansvarig part i fet stil	**Helsingfors: KYMP PALU YMPA YSO,** Upphandlingar	**Åbo: KONHA hankinnat,** KYPA miljöskydd, stadsbygge
Resurser:	☐ Kräver inte betydande resurser ☑ Kräver personalresurser och eventuell tilläggsbudget ☐ Kräver extern finansiering ☐	
Effekt:	Genom att minska användningen av kemikalier strävar man efter att minska halterna av skadliga ämnen i vattendragen och reningsverkens belastning. Med hjälp av vägledning och styrning underlättas ansvarsfulla val.	
Tidtabell	**Skede 1** ✓	**Skede 2** / **Skede 3**

Åtgärden främjar följande mål:

✓ Hållbar användning av havet	✓ Minska nedskräpning	✓ Minska skadliga ämnen	Värna om naturens mångfald	Stävja övergödning	Samarbete och delaktighet

Övriga program som anknyter till verksamheten:

Helsingfors: åtgärdsprogrammet för cirkulär ekonomi och delningsekonomi, Helsingfors stads upphandlingsstrategi 2020

Åbo: Stadsstrategin Åbo på 2030-talet, Vägkarta för Åbos cirkulära ekonomi – mot ett resursklokt samhälle 2029, Åbo stads borgmästarprogram 2021–2025

Foto: Nicole Bittger

6. Utarbetande av åtgärdsprogrammet

Åtgärdsprogrammet för Östersjön 2024–2028 utarbetades under 2022 och 2023. För att programmet och den upplevda känslan av delaktighet i det skulle bli så omfattande som möjligt ville man vid utarbetandet beakta både stadsorganisationens, externa intressegruppers och invånarnas önskemål och behov. Under utvecklingen av åtgärdsprogrammet lanserades nya dokument som skulle tas i beaktande, till exempel Färdplanen för vattenskydd inom jordbruket som anknyter till Skärgårdshavsprogrammet (E-F NTM), ett utkast till Finlands Kuststrategi (Miljöministeriet) samt regeringsprogrammet. Tyngdpunkterna i dessa har beaktats i beredningens slutskede då de åtgärdsförslag som kommer att genomföras valdes ut.

1. På initiativ av Helsingfors och Åbo gemensamma arbetsutskott för Östersjöutmaningen inleddes planeringen av åtgärdsprogrammets uppdatering.

2. De mål som valdes till det nya åtgärdsprogrammet grundar sig på ett lärdomsprov som genomfördes år 2022 (Helenius, 2023), i vilket de aktuella dokument som styr Östersjöpolitiken granskas.

3. I båda städerna genomfördes en invånarenkät om åtgärdsprogrammet innehåll. Enkäten var öppen i juli–september 2022 och det gick att svara på finska, svenska eller engelska.

4. Åtgärdsprogrammets kommande åtgärder skapades och utvecklades i elva workshoppar.
   - Externa workshoppar som är öppna för alla (3 st.): Åbo (FI SV), Helsingfors, virtuell. November 2022–januari 2023
   - Interna workshoppar (8 st.): Åbo (3 st.), Helsingfors (5 st.), maj–augusti 2023 Båda städernas interna workshoppar ordnades i samarbete med externa konsulttjänster.

5. Workshopparna gav totalt 184 åtgärdsförslag. Invånarenkäten gav totalt 43 svar, som sammanlagt innehöll 118 förslag. Man gick igenom alla åtgärdsförslag och de prioriterades och sammanslogs på basis av genomförbarhet och effekt. Dessutom beaktades åtgärdsprogrammets skalnivå och båda städernas särdrag.

6. Genom att sortera de prioriterade förslagen identifierades tydliga ämnesområden. Utifrån dem skapades 9 teman skapades och under dessa 27 åtgärder.

7. De ansvarsparter i Helsingfors och Åbo som genomför åtgärderna kommenterade programmet.

8. Arbetsutskottet för Östersjöutmaningen godkände utkastet i september 2023.

9. Programutkastet presenterades i städernas ledningsgrupper i oktober–november 2023.

10. Programmet godkändes av stadsstyrelserna i december-januari 2023.

7. Genomförandet av åtgärdsprogrammet

För genomförandet och uppföljningen av åtgärdsprogrammet svarar Östersjöutmaningens koordinatorer i Åbo och Helsingfors. För varje åtgärd har utnämnts en ansvarig part som ansvarar för åtgärdens noggrannare planering, genomförande och rapportering. Effekten av enskilda försök att påverka Östersjöns tillstånd är liten, och därför är målet för åtgärdsprogrammet att åtgärderna förblir en del av städernas Östersjöarbete efter åtgärdsperiodens slut. Uppföljningen av och rapporteringen om åtgärdsprogrammet för Östersjön utvecklas för att fungera bättre. Rapporteringen görs mer transparent än tidigare även för stadsborna. Koordinatorerna sammanställer en årlig rapport, i vilken åtgärdernas effekt och framskridande bedöms, och eventuella kommande utmaningar för främjandet av åtgärderna beaktas.

Tidtabellen för åtgärdsprogrammets genomförande påverkas av flera osäkerhetsfaktorer. En del av åtgärderna har ett inbördes beroende, det vill säga den ena åtgärden bör framskrida eller bli klar innan den andra åtgärden kan inledas. Åtgärdsprogrammet har även ett starkt samband med stadens övriga program, vilket innebär att en viss åtgärd för att kunna framskrida även kräver att ett annat åtgärdsprogram framskrider. Dessutom kräver flera åtgärder extern finansiering. Utöver osäkerhetsfaktorerna har man vid schemaläggandet strävat efter att beakta en så jämn resursfördelning som möjligt över hela programperioden. De faktorer som påverkar tidtabellen har märkts ut på åtgärdskorten.

Utveckling av verksamheten

Under åtgärdsperioden kommer städernas interna Östersjöarbetsgruppers verksamhet att utvecklas. De Östersjöarbetsgrupper som fungerar i Åbo och Helsingfors består av städernas experter som genomför åtgärdsprogrammet som en del av sitt arbete. Gruppen inkluderar även representanter för affärsverk och övriga interna samarbetsparter. Arbetsgrupperna sammanträder regelbundet tillsammans med Östersjöutmaningens experter och diskuterar aktuella frågor. Målet är att städernas Östersjöarbete ska vara mer resurssmart och ha en mer omfattande effekt än tidigare. Då stadens interna Östersjö-arbetsgrupp fungerar bättre förbättras också det interna informationsflödet i frågor om Östersjön-, vattenförvaltning och naturskydd. Samtidigt kan eventuella åtgärdsspecifika flaskhalsar identifieras i ett

tidigt skede. Östersjöarbetsgruppens möten kan även genomföras i form av exkursioner, tematräffar eller kliniker enligt deltagarnas intressen.

Årliga gemensamma möten för aktörerna i Helsingfors och Åbo testas även som ett nytt arbetssätt. Målet med mötena är att öka samarbetet mellan städerna och att utveckla informationsutbytet till exempel om god praxis och om hur åtgärderna framskrider och vilka utmaningar de ger upphov till.

8. Mer information

Begrepp

Nyckelart	en art eller ett artsamhälle vars existens är viktig för övriga arter och ekosystemet
E-DNA	det DNA, dvs. arvsmassa, som organismer sprider till sin omgivning
Ekosystemtjänster	immateriell tjänst som naturen tillhandahåller, exempelvis syreproduktion eller livsmiljö
Återupprättande	återställande av miljöer som har bearbetats av människan tillbaka till naturtillståndet eller nära det
Gråvatten	avloppsvatten, exempelvis bad-, disk- och tvättvatten som inte innehållet toalettvatten
Dagvatten	regn- och smältvatten på bebyggda områden
Östersjövänlig	de negativa effekterna på Östersjön är små
LUMO	biologisk mångfald (luonnon monimuotoisuus) Ekosystemens, arternas och genernas mångfald i världen eller i en viss biotop.
Havskunnighet	den allmänna kunskapen och förståelsen om haven och deras funktion
Svartvatten	avloppsvatten som innehåller toalettvatten
PEMMA-område	lokalt ekologiskt betydelsefullt marint område
Slagvatten	vatten som ansamlas på båtens botten
Övergödning	ökad grundproduktion av vattendragens växter till följd av för stor belastning av näringsämnen
Septikvatten	toalettavloppsvatten som tillfälligt har letts exempelvis till båtens septiktank
Blandavlopp	avlopp för både dagvatten och avloppsvatten
Blå näring	de näringssektorer som anknyter till haven och kustområdena
Det blåa nätverket	en regional helhet som består av vattendrag
Avrinningsområde	det område från vilket regnvatten hamnar i ett visst vattendrag
Främmande art	en organism vars spridning utanför dess naturliga livsmiljö har främjats av människan
Vattenföring	den mängd vatten som flödar genom en fåra eller ett vattendragsområde under en viss tidsenhet

Förkortningar

Förteckning över de förkortningar för organisationer samt stadssektorer, tjänster, enheter och avdelningar som har använts i åtgärdsprogrammet.

Helsingfors:

AKV	Områdesanvändning och -övervakning
ASKA	Detaljplanering
HRM	Helsingforsregionens miljötjänster
KAMU	Stadsrums-och landskapsplanering
KUVA	Kultur- och fritidssektorn
KYMP	Stadsmiljösektorn
MAKA	Markanvändning och stadsstruktur
MAKE	Utveckling av jordegendom och tomter
MYLE	Allmän planering av markanvändningen
PALU	Tjänster och tillstånd
RYA	Byggnader och allmänna områden
VIEPA	Kommunikationstjänster
YMPA	Miljötjänster
YLA	Allmänna områden
YSE	Uppföljning och övervakning av miljön
YSO	Skydd och styrning av miljön
YTY	Miljöhälsa

Åbo:

KONHA	Koncernförvaltningen
KOPA	Servicehelheten för fostran och undervisning
KYPA	Servicehelheten för stadsmiljö

Läs mer

Ta del av Östersjöutmaningen **itamerihaaste.fi**

Läs mer om Östersjön, dess natur, miljöns tillstånd och forskningen **ostersjon.fi/sv-FI**

Sök efter pålitlig och aktuell information om vatten **vesi.fi**

Sök eller dela med dig observationer om finländska vattendrag eller havsområden **jarviwiki.fi**

Bekanta dig med organismerna i havet och på land i Finland **laji.fi**

Lär dig mer om främmande arter **vieraslajit.fi**

Ta del av rening av avloppsvatten, vattendrag och avlopp **turunseudunpuhdistamo.fi**, **turunvesihuolto.fi**, **turunseudunvesi.fi** och **hsy.fi**

Läs mer om naturens mångfald, klimatförändringen och den cirkulära ekonomin **ymparisto.fi**

9. Källor

HELCOM (2023). State of the Baltic Sea. Third HELCOM holistic assessment 2016–2021. Baltic Sea Environment Proceedings n°194.

Helenius, N. (2023). *Kohti synergiaa Itämeren suojelussa – Itämeripolitiikan ajankohtaiset teemat*. Lärdomsprov. Hämeen ammattikorkeakoulu.

Laamanen, M., Suomela, J., Ekebom, J., Korpinen, S., Paavilainen, P., Lahtinen, T., Nieminen, S. & Hernberg, A. (2021). (ed.) *Åtgärdsprogrammet för Finlands havsförvaltningsplan 2022–2027*. Miljöministeriet, Helsingfors 2021.

Leslie, H. A., van Veltzen, M. J. M., Brandsma, S. H., Vethaak, A. D., Garcia-Vallejo, J. J. & Lamoree, M. H. (2022). *Discovery and quantification of plastic particle pollution in human blood*. Environmental International, volume 163. https://doi.org/10.1016/j.envint.2022.107199.

Naturresursinstitutet (2023). SVT: Naturresursinstitutet, Kommersiellt havsfiske. Statistiska databaser.

Korpinen, S. Laamanen, M., Suomela, J., Paavilainen, P., Lahtinen, T. & Ekebom J. (2019). (ed.) *Suomen meriympäristön tila 2018*. Finlands miljöcentral, Helsingfors 2019.

Pönni, V. & Haaksi, H. (2017). *TANKKIVAHTI-projektet – slutrapport*. YM116/481/2014. 10.1.2017. Åbo universitet.

TAK Oy. (2023). Tutkimus- ja analysointikeskus TAK / Nylands förbund

10. Bilagor

Bilaga 1. Förteckning över de internationella, nationella och stadsspecifika dokument som styr Östersjöpolitiken och som ligger till grund för Östersjöutmaningens åtgärdsprogram

EU:s Östersjöstrategi EUSBSR 2009

EU:s direktiv om en marin strategi 2008/56/EY

HELCOM Åtgärdsplanen för skydd av Östersjön, uppdatering 2021.

Helsingfors stads upphandlingsstrategi 2020. Helsingfors stadskansli, Ekonomi- och planeringsavdelningen. Helsingfors 2020.

Helsingfors stads dagvattenprogram 2018. Helsingfors stads stadsmiljösektors publikationer 2018:30.

Helsingfors stads miljöpolitik 2012–2050

Helsingfors stadsstrategi 2021–2025 Läge för tillväxt

Helsingfors åtgärdsprogram för cirkulär ekonomi och delningsekonomi 2020–2025

Helsingfors havsstrategi 2030. Helsingfors stadskansli, näringslivsavdelningen. Helsingfors 2019.

Helsingfors generalplan 2016 och genomförandeprogrammet för generalplanen 2017

Utsläppsminskningsprogrammet Kolneutralt Helsingfors (2022). Helsingfors stads centralförvaltnings publikationer 2022:32

Klimatplanen 2029 – Åbo stads hållbara klimat- och energiverksamhetsplan Stadsfullmäktige 11.6.2018 § 142

Stadsstrategin Åbo på 2030-talet

Mot en cirkulär ekonomi – Avfallshanteringsprogrammet för Sydöstra Finland 2023–2028

LUMO-programmet Helsingfors (2021–2028) Verksamhetsprogrammet för att trygga naturens mångfald i Helsingfors 2021–2028. Stadsmiljösektorns publikationer 2021:16.

LUMO-programmet Åbo (2023–2029). Åbo stads program för naturens mångfald. Åbo stads miljöpublikationer 2023.

Borgmästarnas Åbo – Årtiondet för handling Åbo stads borgmästarprogram 2021–2025

Åtgärdsprogram för att minska nedskräpning 2022–2025 Helsingfors. Stadsmiljösektorns publikationer 2021:27.

Åtgärdsprogrammet för Finlands havsförvaltningsplan 2022–2027. Miljöministeriets publikationer 2021:30

Rapporten Suomen meriympäristön tila 2018. Samuli Korpinen, Maria Laamanen, Janne Suomela, Pekka Paavilainen, Titta Lahtinen och Jan Ekebom (ed.) SYKEs publikationer 4.

Finlands kuststrategi 2030. YM053:00/2023.

Skärgårdshavsprogrammet – Färdplanen för vattenskydd inom jordbruket. Närings-, trafik och miljöcentralen i Egentliga Finland Rapporter 60. 2022.

Åbo stads dagvattenprogram 2016. KH/16.5.2016

Åbo stads skogsplan 2019-2029

Vägkarta för Åbos cirkulära ekonomi – mot ett resursklokt samhälle 2029. Åbo stadsstyrelse 22.11.2021 § 518

Regional plan för utveckling av vattentjänster i Åboregionen 2011–2035. ELINVOIMAA ALUEELLE 1 | 2012. Närings-, trafik och miljöcentralen i Egentliga Finland

Ett starkt och engagerat Finland – Regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering. Statsrådets publikationer 2023:58.

Statsrådets beslut om Finlands strategi för Östersjöregionen 15a/2017

FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling

Förenta nationernas havsrättskonvention (UNCLOS) 98/392/EG

Generalplanen 2029 (Åbo)

Målen för Agenda 2030 för hållbar utveckling som detta program genomför.

2 Ingen hunger

2.4 Senast 2030 uppnå hållbara system för livsmedelsproduktion samt införa motståndskraftiga jordbruksmetoder som ökar produktiviteten och produktionen, som bidrar till att upprätthålla ekosystemen, stärker anpassningsförmågan till klimatförändringar, extrema väderförhållanden, torka, översvämning och andra katastrofer samt successivt förbättrar mark- och jordkvaliteten.

6 Rent vatten och sanitet

6.3 Till 2030 förbättra vattenkvaliteten genom att minska föroreningar, stoppa dumpning och minimera utsläpp av farliga kemikalier och material, halvera andelen obehandlat avloppsvatten och väsentligt öka återvinningen och en säker återanvändning globalt.

6.4 Till 2030 väsentligt effektivisera vattenanvändningen inom alla sektorer samt säkerställa hållbara uttag och en hållbar sötvattenförsörjning för att angripa vattenbristen och väsentligt minska det antalet människor som lider av vattenbrist.

6.6 Senast 2020 skydda och återställa de vattenrelaterade ekosystemen, däribland berg, skogar, våtmarker, floder, grundvatten och sjöar.

6.b Stödja och stärka lokalsamhällenas deltagande i arbetet med att förbättra vatten- och sanitetshanteringen.

11 Hållbara städer och samhällen

11.4 Stärka insatserna för att skydda och trygga världens kultur- och naturarv.

11.6 Till 2030 minska städernas negativa miljöpåverkan per person, bland annat genom att ägna särskild uppmärksamhet åt luftkvalitet samt hantering av kommunalt och annat avfall.

11.a Främja positiva ekonomiska, sociala och miljömässiga kopplingar mellan stadsområden, stadsnära områden och landsbygdsområden genom att stärka den nationella och regionala utvecklingsplaneringen.

11.b Till 2020 väsentligen öka det antal städer och samhällen som antar och genomför integrerade strategier och planer för inkludering, resurseffektivitet, begränsning av och anpassning till klimatförändringarna och motståndskraft mot katastrofer samt utveckla och genomföra, i linje med Sendai-ramverket för katastrofriskreducering

2015–2030, en samlad katastrofriskhantering på alla nivåer.

12 Hållbar konsumtion och produktion

12.2 Senast 2030 uppnå en hållbar förvaltning och ett effektivt nyttjande av naturresurser.

12.4 Senast 2020 uppnå miljövänlig hantering av kemikalier och alla typer av avfall under hela deras livscykel, i enlighet med överenskomna internationella ramverket, samt avsevärt minska utsläppen av dem i luft, vatten och mark i syfte att minimera deras negativa konsekvenser för människors hälsa och miljön.

12.5 Till 2030 väsentligt minska mängden avfall genom åtgärder för att förebygga, minska, återanvända och återvinna avfall.

13 Bekämpa klimatförändringen

13.1 Stärka motståndskraften och anpassningsförmågan till klimatrelaterade faror och naturkatastrofer i alla länder.

13.2 Integrera klimatåtgärder i politik, strategier och planering på nationell nivå.

14 Livet i haven

14.1 Till 2025 förebygga och avsevärt minska alla slags föroreningar i havet, i synnerhet från landbaserad verksamhet, inklusive marint skräp och tillförsel av näringsämnen.

14.2 Senast 2020 förvalta och skydda marina och kustnära ekosystem på ett hållbart sätt för att undvika betydande negativa konsekvenser, bland annat genom att stärka deras motståndskraft, samt vidta åtgärder för att återställa dem i syfte att uppnå friska och produktiva hav.

14.5 Senast 2020 skydda minst 10 procent av kust- och havsområdena, i överensstämmelse med nationell och internationell rätt och på grundval av bästa tillgängliga vetenskapliga rön..

15 Livet på land

15.8 Senast 2020 införa åtgärder för att förhindra införseln av invasiva främmande arter och avsevärt minska deras påverkan på land- och vattenekosystem samt kontrollera eller utrota prioriterade arter.

Bilaga 2. Tillägg i andra städers program och riksomfattande program som främjar åtgärdsprogrammets mål

Minska övergödningen

Helsingfors:
Helsingfors LUMO-program (2021–2027) har som mål att bygga upp dagvat tenlösningar som påminner om naturtillståndet och att bevara småvatten, mossar och våtmarker som påminner om naturtillståndet.

Helsingfors har även ett dagvattenprogram (2018), vilket omfattar flera åtgär der för att hämma dagvatten och lösningar som minskar de näringsämnen som hamnar i havet. I Helsingfors stads miljöpolitik 2012–2050 minskas nä ringsbelastningen på vattendragen och eftersträvas ett gott tillstånd för havsmiljön. I Helsingfors stadsstrategi Läge för tillväxt (2021–2025) förbinder sig Helsingfors att slå vakt om Östersjön och dess stränder och minska utsläp pen i havet.

Åbo:
Åbo stadsstrategi (Åbo på 2030-talet) har lyft fram skyddet av Skärgårdsha vet och förbättring av dess välfärd som ett stort tema. I programmet Väg karta för Åbos cirkulära ekonomi – mot ett resursklokt samhälle 2029 har en minskning av näringsbelastningen i Skärgårdshavet skrivits in. Ett av målen i Åbos LUMO-program (2023–2028) är en förbättring av det ekologiska tillstån det för stadsbäcken som är betydande för Östersjön. I Åbos klimatplan 2029 stöds vattendragens och grundvattnets goda tillstånd genom hantering av dagvatten. Därtill beaktas effekten av översvämningar och störtregn på Skär gårdshavet, vattendragens övergödning och näringsbelastning i planen för översvämningshantering. Åbos dagvattenprogram (2016) omfattar flera åtgär der för att fördröja och lösa problemet med dagvatten.

Riksomfattande:
Åtgärdsprogrammet för Finlands havsförvaltningsplan 2022–2027 nämner fle ra åtgärder, exempelvis tema 5.1 minskning av näringsbelastningen och eutro fieringen. En stor del av åtgärderna är genomförande av olika utredningar vars resultat också kan användas det praktiska genomförandet av övergödningsåt gärder i städerna.

Minska skadliga ämnen

Helsingfors:
Helsingfors stads miljöpolitik 2012–2050 främjas en minskning av belastning en från skadliga ämnen, särskilt med hjälp av oljebekämpning och en minskning av översvämning av avloppsnätverket. Även en bättre hantering av dag vatten minskar belastningen från skadliga ämnen (LUMO-programmet 2021–2028, Dagvattenprogrammet 2018).

Åbo:
Vägkarta för Åbos cirkulära ekonomi – mot ett resurssmart samhälle 2029 innefattar minskning av skadliga ämnen, avfall och näringsämnen som hamnar i vattnet samt förbättring av miljöansvaret. Dessutom produceras lättförståelig vattendata för att man ska förstå effekten av dagliga val på vattenbelastningen, kunna satsa på en förbättring av miljöansvaret, stöda hållbara livsstilar och öka en vatteninfrastruktur som efterliknar naturen och skyddar vattendragen. Åbo Klimatplan (2029) omfattar en ökning av koldioxidsnåla turismkedjor och tjäns ter.

Riksomfattande:
Såtgärdsprogrammet för Finlands havsförvaltningsplan 2022–2027 har ett särskilt tema (5.2) för minskning av belastningen från farliga och skadliga ämnen. Åtgärderna är reglering och hantering av giftiga målarfärger för bå tar, utredning av effekterna av utsläpp av tvättvatten från svaveltvättaggregat och utveckling av den internationella regleringen av utsläpp av tvättvatten. Även hanteringen av risker för havsmiljöns tillstånd (5.10) minskar belastning en från skadliga ämnen, exempelvis oljor och kemikalier.

Värna om naturens mångfald

Helsingfors och Åbo:
Både Åbo och Helsingfors har ett giltigt program för naturens mångfald (LUMO), i vilket åtgärder för att trygga naturens mångfald utförs. Programmen om fattar även åtgärder som anknyter till vattendrag och som stöder målen för detta åtgärdsprogram och genomförandet av åtgärderna.

Helsingfors:
I Helsingfors stadsstrategi Läge för tillväxt (2021–2025) förbinder sig Helsingfors att skydda och värna om sin mångfaldiga natur.

Åbo:
I enlighet med Åbo stadsstrategi är målet att öka naturens mångfald. I vägkar tan för en cirkulär ekonomi i Åbo (2009) värnar man om naturens mångfald..

Riksomfattande:
Åtgärdsprogrammet för Finlands havsförvaltningsplan (2022–2027) innefattar flera teman för att förbättra naturens mångfald. Tema 5.2 Minskning av belast ningen från farliga och skadliga ämnen, hållbar användning och förvaltning av naturresurser, Tema 5.5 Minskning av nedskräpningen, Tema 5.11 Kommunikation om havsvård.

Främjande av en hållbar användning av haven

Helsingfors LUMO-program (2021–2028) har också som mål att minska båttrafikens effekter på artbeståndet. I enlighet med Helsingfors generalplan (2016) öppnar sig Helsingfors mot havet och verksamheten och markanvändningen på de marina områdena planeras kontrollerat på Östersjönaturens villkor.

Åbo:
I Åbos LUMO-program (2023–2029) genomförs en kartläggning av biotoperna och arterna under vattnet, och med kartläggningen styrs planeringen och tillståndsprocesserna så naturvärdena under vatten bevaras. Vägkartan för Åbos cirkulära ekonomi innefattar flera enskilda åtgärder som främjar en hållbar användning av havet. I enlighet med Åbo stads klimatplan ökas skärgårdsturismens koldioxidsnåla turismkedjor och tjänster.

Riksomfattande:
I anknytning till användningen av haven nämner åtgärdsprogrammet för Finlands havsförvaltningsplan (2022–2027) ökningen av hållbart fiske och användningen av inhemsk vildfångad fisk, utredningar om belastningen från olika fartygskällor samt förbättring av rekreationsområdenas och båthamnarnas avfallshantering.

Förhindrande av nedskräpning

Helsingfors:
Helsingfors LUMO-program (2021–2028) nämner det avfall av linor och krokar som uppstår på grund av fisket och förbinder sig till att städa upp problemob jekt. Helsingfors har sedan 2022 ett åtgärdsprogram för att minska nedskräpning, och staden genomför samlade praktiska åtgärder för att minska mängden skräp. Helsingfors vägkarta för cirkulär ekonomi och delningsekonomi (2020–2025) omfattar åtgärder som anknyter till byggande och upphandlingar och som minskar användningen av plast. Utsläppsminskningsprogrammet Ett kolneutralt Helsingfors 2035 strävar efter att främja miljövänliga evenemang, upphandlingar och mat.

Åbo:
Avfallshanteringsprogrammet för Sydöstra Finland (2023–2028) beaktar särskilt skärgårdens avfallshantering och förbinder sig till att minska mängden avfall och nedskräpning samt främja den cirkulära ekonomin och återvinning. Vägkartan för Åbos cirkulära ekonomi omfattar åtgärder genom vilka man förhindrar utsläpp av avfall och näringsämnen i vattendragen, satsar på att förbättra miljöansvaret och stöder hållbara livsstilar.

Riksomfattande:
Tema 5.5 i åtgärdsprogrammet för Finlands havsförvaltningsplan (2022–2027) strävar efter en minskning av nedskräpningen exempelvis från sjöfart, konstgräsplaner, vägtrafik, jordbruk, snöhantering och dagvatten.

Ökat samarbete och delaktighet

Helsingfors:
Helsingfors LUMO-program (2021–2028) nämner även ökning av samarbetet som ett sätt att trygga mångfalden, exempelvis via en ökning av medborgarobservationer och talkoarbete. Även stärkandet av helsingforsarnas naturrelation är ett gemensamt mål för LUMO-programmet och Östersjöutmaningen. Ett av målen för Helsingfors upphandlingsstrategi är att genom ansvarsfulla upphandlingar stöda genomförandet av andra program.

Åbo:
Ett starkt tema i Åbo stadsstrategi är skyddet av Skärgårdshavet och förbättringen av dess välfärd, vilket genomförs genom deltagande i Östersjöområdets nätverk och samarbetsforum. I vägkartan för stadens cirkulära ekonomi producerar man lättförståelig vattendata för att öka förståelsen av de dagliga valens effekter på vattenbelastningen, stöder hållbara livsstilar och utvecklar miljöansvarsfulla turism- och utfärdspaket för naturobjekten i Åbo skärgård. Klimat- och energiverksamhetplanen har flera åtgärder som ökar samarbetet och delaktigheten och för skärgården och stadsborna närmare varandra.

Riksomfattande:
Ett tema i Finlands havsförvaltningsplan är kommunikation om havsvården (5.11), där ett av målen är att öka de olika sektorernas och vanliga människors medvetenhet om vikten av att skydda havsmiljön, målen för havsvården och hur var och en själv kan påverka havets tillstånd, vilket är centralt för att målen ska uppnås.

Bilaga 3. Indelningen av åtgärderna i åtgärdsprogramperiodens skeder

Skede 1		Skede 2	
Åtgärd 5	Uthyrningskriterierna för områden som hyrs ut av städerna uppdateras så att vattenskyddet beaktas bättre	**Åtgärd 1**	Småbåtshamna
Åtgärd 6	Ökat beaktande av Östersjöpåverkan vid detaljplaneringen och planeringen av övrig markanvändning	**Åtgärd 2**	Åbo: Utveckling för miljöpåverka hamnarnas und
Åtgärd 7	Temaområdet ”Östersjögatan” genomförs för att öka städernas Östersjöidentitet	**Åtgärd 3**	Vid planeringen och skärgård be havsaktörer
Åtgärd 8	Östersjöutmaningens nätverksverksamhet utvecklas	**Åtgärd 4**	Helsingfors: Fra bättre hantering
Åtgärd 11	Åbo: Kommunikation om vattenskyddets och klimatarbetets synergie	**Åtgärd 9**	Samarbetet mel universitet främ
Åtgärd 14	Belastningen minskas med utgångspunkt i avrinningsområdet	**Åtgärd 10**	Information sam
Åtgärd 15	Beaktandet av dagvatten utvecklas från generalplanenivå till genomförande och underhåll	**Åtgärd 12**	Utsläppen av se
Åtgärd 16	Nya metoder som minskar belastningen från dagvatten tas i bruk	**Åtgärd 19**	Åbo: Auraåns öv återställs på inri
Åtgärd 18	Ekologiskt värdefulla områden kartläggs och skyddet av dem främjas	**Åtgärd 20**	Naturmiljöer åte
Åtgärd 21	Helsingfors och Åbo marknadsförs som Östersjöstäder	**Åtgärd 22**	Främjande av in havskunnighet o
Åtgärd 23	Helsingfors: Kehitetään vesienhallinnan kokonaisuuden koordinointia	**Åtgärd 26**	Miljöstyrningen
Åtgärd 24	Åbo: Ett program för att minska nedskräpning utarbetas för Åbo		
Åtgärd 27	Beaktandet av vattenansvar i stadens upphandlingar främjas		
	Total 13		

n 1–3

rnas miljöansvar främjas

av en kompensationsmodell
n från ledernas och
erhåll

av stadens stränder
eaktas miljöpåverkan för

ktfartygen uppmuntras till
av avloppsvatten

lan läroinrättningar och
jas

nlas in och utnyttjas

ptiktankvatten minskas

versvämningsdynamik
ktade områden

erupprättas

vånarnas allmänna
och delaktighet

för evenemang utvecklas

Total 11

Skede 3

Åtgärd 13 Kommunalt avloppsslam och organiskt material som avlägsnats ur havet utnyttjas

Åtgärd 17 Bekämpningen av främmande arter effektiviseras

Åtgärd 25 Kommunikation om vikten av stadens underhåll för vattendragen genomförs

Total 3

Helsingfors

ÅBO